Poštnina plačana v gotovini. Leto LXII V Ljubljani, v sredo 12. septembra 1934 Štev. 206 a Cena 1.50 Din

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENEC

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo štv. 7563 Zagreb štv. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Kriza demokracije - kriza človeka

Praga, 10. septembra.

Da, prav filozofi so poklicani, da izrečejo svojo besedo o krizi demokracije; saj so vsa zadevna predavanja in ostre razprave na kongresu neprestano obračale puščico v isto smer — proti človeku. Četudi je govornik začel na povsem drugem koncu, recimo pri napredku tehnike, pri izumih, pri industrijalizaciji in pri vzrokih sploh, ki jih je ta napredek imel na človeka kot socialno bitje, na njegov odnos do človeške skupnosti, vselej je končal pri človeku samem, pri krizi človeka. Prav filozofu gre najprej beseda o tej krizi človeka, torej ne toliko krizi družabnega sestava in političnega sistema samega, v katerem živi.

Beneš je sploh govoril samo o »namišljeni« krizi demokracije. Po njegovem mnenju ne gre za krizo demokracije, ne gre za krizo demokratičnih ustanov, temveč za krizo demokratov! Treba si je postaviti vprašanje, ali so bili v praktičnem življenju demokrati res demokrati, ali so bili politično sposobni, ali so imele demokracije prave voditelje, ki so bili politično in moralno na višini in ali so bili vredni odgovornosti, ki so jim bile zaupane. Kriza voditeljev, kriza ljudi, kriza človeka torej!

Da, tudi kriza volilcev! Pravilno je prof. Epstein iz Prage med razpravo ugotovil tudi to krizo volilcev. Tehnične reforme ne zadostujejo, treba je reformirati volilca; treba je dvigniti njegovo izobrazbo in ga poučiti, kako težka je kroglica, ki jo vrže v volilno skrinjico.

Vedno okoli človeka se je sukala razprava. Fašisti so prikazovali državljana kot človeka, ki sicer zna pisati in čitati, ki posluša telefon in radio, ki krmari parnik in letalo, a je v svojem bistvu ostal »divjak«. Divjaka lahko krotiš s krepko roko, z diktaturo elite, z diktaturo »koncentrirane demokracije«; to označbo za fašizem smo prvič slišali na kongresu. Prof. Bodrero meni, da že od prosvitljene dobe preoptimistično gledamo na človeka. Resničnost je ta optimizem zanikala; ta optimizem je dovedel do istovetenja med tem, kar je dobro, in med tem, kar je samo v resnici, ter do agnosticizma od strani države in do osamljenja posameznega človeka, do političnega atomizma, do razpršitve. »Za preteklost sem jaz optimist, za bodočnost pa pesimist,« je med splošnim začudenjem izjavil prof. Bodrero.

Prof. Basch iz Pariza je pobil to malovernost z ognjem francoskega revolucijonarja. Mi smo optimisti, mi verujemo v poboljšanje človeka in mi bomo polni optimizma delali, da se poboljša. Mi zaupamo v bodočnost. V ostalem je bolje, da se ljudstvo samo vlada, četudi bi pri tem kaj pogrešilo — volenti non fit iniuria — kakor da vladajo ljudje, ki so se sami proglasili za narodne junake. Nikakor ni res, da bi demokratična država ne imela socialne funkcije, kakor trde fašisti, ki oporekajo celo francoski revoluciji socialno ozadje.

Značilna je malovernost, s katero fašistični filozofi branijo potrebo krepke roke nad človekom. Na eni strani očitajo demokratom otrpelost, kristalizacijo, statičnost, češ, da so oni sami nositelji dinamike, vere v življenje in bodočnost, na drugi strani ne zaupajo človeku, so pesimisti za bodočnost, medtem ko prav demokrati proglašajo vero v človeka. Fašisti so tisti, ki odklanjajo racionalizem in z njim razumsko državo, oni so tisti, ki hočejo uveljaviti duhovne vrednote tudi v javnem življenju, a so prav tisti, ki oklepajo duha v prisiljeno pasivnost, odmerjeno posameznemu državljanu, plebejcu, nad katerim naj vlada elita. Fašistične države so tiste, katerim velja zaključna resolucija filozofskega kongresa: Filozofi, zbrani na VIII. kongresu iz vsega sveta, poudarjajo na svečan način vero svojih prednikov v svobodo duha in vesti ter pravice ljudi, da svobodno in brez nasilnega omejevanja izjavijo mnenje, ki ga smatrajo za pravega.

Samo fašisti dvigajo duha, samo oni so mu zopet našli mesto v tovarnah, kjer je bilo doslej prostora samo za boj materialističnih teženj delodajalcev in delavcev, samo oni so pokazali delavca in gospodarja, da prhuta nad tem materialističnim trenjem še drug ideal, duh sam. In fašist Redano je proglasil za vodilo fašistične politike: »volonté universelle et liberté individuelle« (vesoljna volja in individualna svoboda)!

Po pravici je neugnani Barthèlemy med splošnim pritrjevanjem vzkliknil nasproti govorniku sarkastično: Mais à Rome c'est alors comme à Paris! (V Rimu je torej tako kakor v Parizu!) Volonté universelle et liberté individuelle! Ko bi to bil fašizem!

Vesoljna, splošna ljudska volja. Barthèlemy je postavil geslo: »pour le peuple par le peuple« (za ljudstvo po ljudstvu). Toda kako naj prava ljudska volja pride do izraza? Ali je ljudska volja, ki jo pokažejo volitve na podlagi splošne volivne pravice, tudi mnenje, ki je res v interesu vse skupnosti in države same? Stojimo pred nekakšnim tehničnim vprašanjem. Ali je poleg poboljšanja človeka, voditelja in volilca, poleg notranje reforme človeka, potrebna tudi reforma političnega sistema, narodnega predstavništva, volivna reforma, da se ogrožena demokracija reši.

Vprašanje, kako naj pride ljudska volja do izraza, je za Italijo odveč, ker je po mnenju prof. Orestana g. Mussolini sinteza volje italijanskega naroda. Barthèlemy in z njim večina Francozov so ostali neizprosni zagovorniki splošne volivne pravice. Ta je dala vsakemu državljanu pravo zavest, da je človek, enakovreden drugemu državljenu (Barthèlemy), kakor imata oba enako dušo (Basch). Mičen je predlog prof. B. Lavergueа (Lille) glede reforme volivne pravice. »Če bi splošne volivne pravice ne bilo, bi jo bilo treba izumiti.« Ta mora ostati, do nje ima vsak državljan pravico kot enakovreden »konsument javnih uslug«, ki jih lahko zahteva od države kot upnik za svoje dajatve. Toda državljan se mora uveljaviti »kod sodelavec države«. Prej ali slej bo treba spričo kompliciranosti modernih socialnih organizmov (države) priznati zaslužen pomen znanju posameznega državljana; pravica, ki jo daje človeku znanje, se mora uveljaviti tudi v javnem življenju. Razumnik s temeljito izobrazbo ne bo samo lažje uvidel, kaj je v resnici v javni blagor, ampak on bo tudi lažje izbral pravo rešitev v interesu splošnosti, ker bo sam neposredno prizadet v svojem zasebnem imetju. Zato naj se poleg sedanjega glasovanja na podlagi splošne volivne pravice uvede še drugo, tudi splošno glasovanje, toda ne več na podlagi enake pravice, ampak po stopnji izobrazbe posameznega volivca. To drugo glasovanje imenuje prof. Lavergue socialno. Dvakrat bi glasovali za vsako zbornico, to je za poslansko zbornico samo in za senat. Edino na ta način bo po predavateljevem mnenju mogoče najti ravnovesje med maso in elito ter rešiti moderno demokracijo.

Dr. L. Bè.

Ženevski razgovori so že zadeli na težave

Sporazum med Francijo, Italijo in Malo zvezo je težak problem

Nevolja nekaterih držav zaradi pritiska g. Barthouja

Ženeva, 11. sept. TG. Diplomatska pogajanja in razgovori v Ženevi so v sedanjem trenutku označeni predvsem po prizadevanju g. Barthouja, da bi pridobil vseh 57 držav članic Zveze za to, da bi se Rusija sprejela v Zvezo soglasno. V tem oziru moramo danes zaznamovati poslabšanje v toliko, **da se nekatere države, posebno male, zelo pritožujejo, da Francija izvaja v tem oziru nanje pritisk, ki žali njihovo suverenitet**o. Sicer resnih težav v tem pogledu ne bo več, četudi bodo Švica, Argentina in Portugal v polnozbrani skupščini, kakor se sedaj izve, s sigurnostjo glasovale proti sprejemu Rusije, ker v skupščini ni potrebno soglasje v tem oziru. Vendar pa bo ostalo neko nerazpoloženje, saj je znano, da je g. Barthou prisilil Becka, da je odstopil od svojega načeloma negativnega **stališča** glede sprejema Rusije v Zvezo samo, ker je Barthou izjavil,

da se mora Poljska odločiti ali za Francijo ali za Nemčijo

To se pravi z drugimi besedami, da bo Francija smatrala Poljsko za svojo nasprotnico, ako bi glasovala proti vstopu Rusije v Zvezo. Predstavniki mnogih držav so privatno mnenja, da pravila Zveze nikakor ne dovoljujejo vstopa sovjetske Rusije v Zvezo, ker Rusija absolutno ni izpolnila neobhodnih pogojev, ki se zahtevajo od članov Zveze narodov. Rusija ni izpolnila mednarodnih obveznosti. Tudi Rusija ni podala jamstev, da bo spoštovala narodne pravice Ukrajine, Georgije in Mongolije, kakor to načela Zveze narodov brezpogojno zahtevajo. Ta vprašanja bi se morala na zasedanju Zveze narodov diskutirati, Francija, Anglija in Italija pa, ki rabijo Rusijo, da preprečijo Hitlerjeve namene v Evropi, hočejo tako diskusijo na vsak način preprečiti in so to tudi dosegle, kakor rečeno, z velikim pritiskom na razne države. Sovjetska Rusija bo sicer sprejeta, toda soglasnost, katero bo mogel konstatirati g. Barthou, bo jako dvomljivega značaj in ne bo imela tiste vrednosti, ki se je od nje pričakovala.

Drugo važno vprašanje, katero je predmet razgovorov v Ženevi, je vprašanje francosko-italijanskih odnošajev. V tem oziru je važna

Seja sveta Male zveze

Ta seja se je vršila danes. Zbral se je namreč stalni svet Male zveze pod predsedstvom Titulesca. Formalni predmet razprave je bilo vprašanje obiska dr. Beneša v Rimu, ki naj bi se vršil po Barthoujevem obisku, kateri je določen za prvi teden meseca oktobra. Debata o tem se je razvila v razpravo, do kakšne meje more Mala zveza sodelovati pri rimskih protokolih, kateri so bili letos sklenjeni med Italijo, Avstrijo in Ogrsko kot nekak poskus ureditve podonavskega vprašanja. To vprašanje nikakor ni brez težkoč. Madjarska je namreč naravnost prestrašena zaradi francoskega načrta prijateljstva z Italijo, ker bi po tem načrtu Mala zveza postala prevažen činitelj, oziroma naravnost odločilen činitelj v podonavskem vprašanju. Sporazum med Francijo, Italijo in Malo zvezo ni mogoč, kakor da se Madžarska odpove zahtevi po reviziji trianonske pogodbe, ki jo smatra Madjarska za temelj svoje politike. Madjarska tudi ne želi vstopiti v kombinacijo, ki bi bila po njenem mnenju naperjena proti Nemčiji. Madjarski diplomati izjavljajo, da bi bila za Madjarsko naravnost katastrofa, ako bi v italijanski načrt ureditve Evrope namesto Nemčije stopila Mala zveza.

Druga velika težkoča za uresničenje francoskega načrta pa je ta, da bi morala Italija temeljito revidirati svojo politiko napram Jugoslaviji, ako naj Jugoslavija pristane na tako kombinacijo. Moremo danes zagotoviti vsakega, da se brez Jugoslavije ali celo proti njej ne bo absolutno ničesar ukrenilo in da je Mala zveza v tem oziru popolnoma solidarna.

Tudi Anglija in Avstralija proti brezpogojnemu sprejetju Rusije

Ženeva, 11. septembra. b. **Vprašanje vstopa sovjetske Rusije v Zvezo narodov je zadelo danes na nove težkoče. Svet Zveze narodov je sicer z vsemi rezervami sklenil, da dobi sovjetska Rusija mesto v Svetu Zveze narodov, ni pa še sklenjeno, kako naj sovjetska Rusija vstopi v to ženevsko ustanovo. Francija je predlagala, naj bi ji države poslale direkten poziv, na katerega bi Rusija odgovorila, ta odgovor pa bi se smatral kot prošnja za vstop v Zvezo narodov. O tem bi razpravljala šele skupščina. Temu pa nasprotuje avstralski delegat ,kar pomeni, da Velika Britanija ne bo priznala Rusiji vseh pogojev, ki jih predstavlja pakt za članstvo v Zvezi narodov. Pogajanja med državami se še vodijo in procedura je silno počasna, ker imata Anglija in Avstralija v tem vprašanju svoje posebno stališče, radi česar je gosp. Barthou presenečen in nekoliko razočaran.**

Tudi Avstrija proti

Dunaj, 11. septembra. V »Reichsposti« je izšel očividno inspiriran članek, v katerem se ostro protestira proti nameri, da se sprejme Rusija v Zvezo narodov. Članek je vzbudil veliko pozornost v mednarodnih diplomatičnih krogih, ker ni nobena tajnost, da izraža mnenje avstrijske vlade, ki je v zadnjem času središče pozornosti vseh velesil.

Italija zelo želi sporazuma s Francijo in Malo zvezo

Rim, 11. sept. b. Kot dokaz za to, da so se italijansko-francoski odnosi znatno zboljšali, navajajo fašistični listi sklep francoskega mornariškega ministrstva, da del sredozemskega brodovja premesti v francoske luke na Atlantskem oceanu. Vsa tozadevna vprašanja, o katerih se vodijo razgovori med Parizom in Rimom, bodo — tako pravi rimski tisk — v kratkem rešena.

Vsi listi ponatiskujejo neki dopis iz Prage, ki ga je objavil pariški »Temps« in v katerem se proučujejo posledice, ki bi nastale vsled italijansko-francoskega zbližanja v odnosih med Rimom in državami Male zveze. V dopisu se pravi, da se ozko sodelovanje med Italijo in državami Male zveze v Pragi ne bo slabo sprejelo, ker je tako sodelovanje v sedanjem trenutku neobhodno potrebno. Ne taji se pri tem dejstvo, da obstojajo med Rimom in Belgradom težkoče, ki jih bo pač treba prebroditi. Če pride med temi državami do zbližanja, se bo morala predvsem vsaka odreči teritorialnim aspiracijam.

V Pragi ne želi nihče, da bi se zastrupili vsled zbližanja Italije in državami Male zveze dobri odnosi Rima in Budimpešte ter se poudarja, da bi eventuelno izgubo madjarskega prijateljstva Italija lahko nadomestila s prijateljstvom držav Male zveze, katere odločno politično stališče v srednji Evropi in gospodarsko bogastvo bo Avstriji lahko služilo v borbi za ohranitev njene samostojnosti mnogo bolj ko pomoč Madjarske, ki ni velike vrednosti.

Tudi Avstrija za sporazum

Dunaj, 11. sept. b. Današja »Reichspost« v zelo zmerni obliki polemizira s stališčem, ki ga je v »Pester Naplo« podal bivši madjarski ministrski predsednik grof Bethlen. Kakor znano, je grof Bethlen poudaril, da bo italijansko-madjarsko prijateljstvo dobilo težko rano, če pride med Italijo in Francijo do sporazuma v Podonavju in če se istočasno ne bo rešilo vprašanje madjarskih narodnih manjšin, torej vprašanje revizije. »Reichspost« omenja, da ta slučaj dokazuje, da včasih lahko zelo ugledni državniki prihajajo do čudnih sklepov.

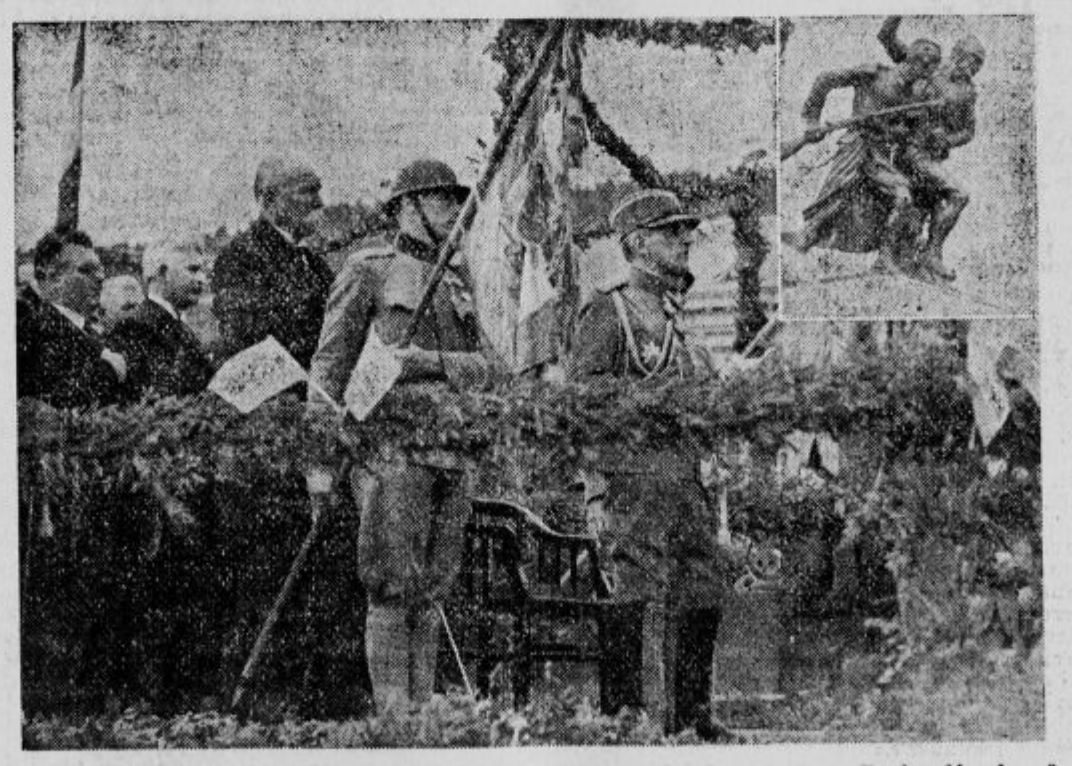

Nj. Vel. kralj govori ob odkritju spomenika žrtvam topliške vstaje v Prokuplju dne 9. septembra 1934

*

Predsednik Masaryk bolan

Predsednik mora pustiti vsako delo - Vprašanje namestnika

Praga, 11. sept. p. Danes je bilo izdano poročilo specialistov o zdravstvenem stanju predsednika republike Masaryka. Iz poročila je posneti, da je nastopila v drugi polovici meseca maja, kot znano, motitev vida v levem očesu. V teku devet tednov po ugotovitvi bolezni se je stanje bolnika zelo izboljšalo. Tedaj pa so zdravniki tudi ugotovili, da je bila ta motitev vida v zvezi z funkcionelnimi izpremembami, ki izvirajo iz starosti. Pešati so začele nekatere arterije v možganih. Do srede julija se je stanje izboljšalo. Tedaj pa so se pojavili drugi bolezenski znaki in so specialisti ugotovili opešanje nekaterih drugih arterij v možganih. Posledice tega so se pokazale v otrpljenju prstov desne roke. Prsti so sicer še delovali, vendar z veliko težavo, dočim muskulatura ostale roke ni bila prizadeta. Prizadet pa je samo majhen del možganov in cel čas ni bilo življenjske nevarnosti za bolnika. Telo kako tudi izgled bolnika sta dobra. Spi dobro in ima tudi apetit. Vsak dan se pelje za 1—2 uri v bližnji gozd in dobi dovolj zraka. V Laneh, 11. sept. Podpisana dr. Adolf Maixner in prof. dr. Pelnar.

Praga, 11. sept. b Vlada se bavi z mislijo, da postavi predsedniku češkoslovaške rupublike Masaryku, ki je izpolnil 84. leto in ki je v zadnjem času pričel bolehati, namestnika. Zdravniki zahtevajo, da se Masaryk popolnoma umakne vsemu delu. Po čl. 61 ustave zamenjuje predsednika republike ministrski predsednik. Če pa bolezen predsednika republike traja več kot šest mesecev, se mora izvoliti namestnik. Za namestnika prihaja sedaj v poštev samo ministrski predsednik Malypeter.

Življenjsko vprašanje naše severne meje

Obmejno prebivalstvo in sodelovanje pri novi obmejni pogodbi

Maribor, 11. septembra.

Po trgovski pogodbi priloge E iz leta 1925 med kraljevino Jugoslavijo in republiko Avstrijo so deležni prebivalci obmejnega desetkilometerskega pasu na ozemlju naše države in na avstrijski strani ugodnosti po čl. 1—21. Te ugodnosti so mnogovrstne ter vsebujejo tudi pravico nakupa in neocarinjenega prenosa raznih življenjskih potrebščin čez mejo na obe strani tega desetkilometerskega obmejnega pasu. Ker je cena življenjskih potrebščin pri nas zlasti v zadnjih dveh letih padla in ker prihaja še v poštev ogromna valutna razlika, se je promet od leta 1932 naprej dvignil v takšni meri, da se ceni letni promet vseh prodanih živil (moka, kruh, maslo, mast, jajca, meso, sir, olje, sadje itd.) kakor tudi vina samo v obmejnem Št. Ilju v Slovenskih goricah na več milijonov dinarjev. V celem severnem obmejnem pasu pa se proda letno za vrednost do 50 milijonov dinarjev živilskih potrebščin v Avstrijo. Ta številka pomeni tudi v naši trgovski bilanci važno postavko, da je pa za obstoj in življenje prebivalstva obmejnega pasu življenjske važnosti, je samoobsebi umevno.

Razumljivo je, da vpliva naraščanje obmejnega blagovnega prometa na trgovce, obrtnike in kmetovalce onstran meje, ki močno čutijo konkurenco z naše obmejne cone. Prizadeti obmejni avstrijski krogi radi tega neprestano dregajo pri avstrijskih oblasteh, da se obmejni promet omeji. Kot razloge navajajo naslednja dejstva:

Po členu 3 omenjene pogodbe so jugoslovanski prebivalci v obmejnem pasu upravičeni voziti svoje žito v svrho mletja na avstrijsko stran v tamošnje mline, oljna semena v oljarne in okrogli les radi žaganja na avstrijske žage. Vse te ugodnosti so pa naše oblasti že pred leti prebivalstvu naše obmejne cone odvzele. Motivirale so svoje ukrepe s tem, da se mora preprečiti tihotapstvo. To postopanje od naše strani gotovo ni bilo upravičeno, zlasti pa je motiviranje s tihotapstvom naivno, ker je obmejna kontrola itak silno stroga in imajo oni, ki hočejo tihotapiti, druge in sigurnejše možnosti na razpolago. Te omejitve pa so dale avstrijskim trgovcem in obrtnikom dobrodošlo orožje v roke, na katerega se sedaj v glavnem opirajo. In tako smo sedaj tako daleč, da bodo Avstrijci že itak lansko leto skrčeno količino posameznih živil še nadalje reducirali, kljub temu, da člen 2 citirane pogodbe dovoljuje mnogo večje količine nakupa navedenih živil v obojestranskem obmejnem pasu.

Ker so obmejni prebivalci iz sigurnega vira izvedeli, da se bo v kratkem vršila obnovitev pogodbe za obmejni promet, ter so tudi opazili, da skušajo Avstrijci sistematično omejiti na minimum dosedanje itak skrčene ugodnosti, so pokrenili tudi oni akcijo, da rešijo, kar se še rešiti da.

Pretekle dni se je zglasila posebna deputacija obmejnega prebivalstva v Gradcu na tamošnji trgovski zbornici ter dobila sledeče informacije:

Avstrijci bodo vztrajali še nadalje na tem, da se omogoči znižanje dosedanjih ugodnosti ter se bodo v glavnem opirali na že omenjene ukrepe z naše strani. Dokazovali bodo, da nimajo od teh pogodb nobenih koristi, temveč občutno škodo. Edina možnost, da se ohranijo sedanje ugodnosti v obmejnem prometu, bi bila le takrat, če bi naša država zopet dovolila vožnjo žita v avstrijske mline, oljnatih semen v oljarne ter lesa na avstrijske žage, tako, da bi Avstrijci tudi iz naše obmejne cone imeli neke koristi. Možno pa je celo, da bo Avstrija zahtevala ugodnosti tudi za druge svoje produkte, kovinske izdelke, poljedelske in kmetijske stroje, ki naj bi se prosto uvažali v našo obmejno cono kot nekaka kompenzacija za uvoz živil iz naše strani v avstrijski obmejni pas.

Na podlagi teh ugotovitev je akcijski odbor obmejnega prebivalstva sestavil posebno spomenico ter jo odposlal na merodajna mesta. V spomenici navaja vse zgoraj omenjene prednosti, ki jih ima naše obmejno prebivalstvo od sedanjega obmejnega prometa. Odbor ugotavlja, da bodo poslale avstrijske korporacije in prebivalci njihove obmejne cone k pogajanjem pri sklepanju nove pogodbe svoje zastopnike. Isto zahtevajo tudi naši obmejni prebivalci. Pri pogodbi morajo imeti svojo besedo tudi predstavniki našega obmejnega prebivalstva, ki sami najbolje poznajo potrebe in težnje obmejnega pasu.

Gotovo ni namen prebivalstva iz obmejnega pasu, da bi ščitilo avstrijsko trgovino ali obrt. Korake, ki so jih ljudje s severne meje podvzeli, imajo namen ščititi njihove vitalne interese. Gotovo je tudi v nacionalnem oziru silne važnosti, da se to ljudstvo, ki bi živelo drugače v silni revščini, po možnosti gospodarsko podpre in okrepi. Radi tega je pač nesmiselno, če se nekatero naše slovensko časopisje v svoji kratkovidnosti veseli, če Avstrijci zapirajo mejo, češ: bomo vsaj s tem narodnostno zaščiteni. Uspešno narodno delo na meji je mogoče le takrat, kadar imamo tam naše trdne gospodarje in nezadolžene, krepko stoječe kmetije.

Bizantološki kongres v Sofiji

Sofija, 9. septembra.

Ni čudno, da so se doslej vsi mednarodni bizantološki kongresi vršili na Balkanu ali v njegovi neposredni bližini. Zakaj usoda Grkov, Bolgarov, Srbov, pa tudi Romunov je bila v srednjem veku tako tesno zvezana s Carigradom in s srednjevekovno grško bizantinsko državo, da more razumeti zgodovino in tok kulturnega razvoja samo tisti, ki dobro pozna preteklost nekdaj tako mogočne Bizantije. A tudi na zapadno Evropo je vplivala Bizantija ne samo z vojnami in s tem, da je odcepila od prej enotne cerkve Grke, Romune in ogromno večino Slovanov, marveč je posredovala, ustvarjala in dajala zapadu tudi take vrednote, ki so še sedaj najsestavnejši del njegove kulture. Tako so bizantološki kongresi pregled armade tistih zgodovinarjev, starinoslovcev, literarnih in umetnostnih zgodovinarjev, jezikoslovcev in pravnih zgodovinarjev, ki delajo na enem izmed najvažnejših in najzanimivejših kulturnih področij. Čete balkanskih znanstvenikov so najštevilnejše in najbolj strumno organizirane.

Vsi dosedanji kongresi so bili zelo dobro organizirani. Vendar pa se udeleženci letošnjega IV. mednarodnega kongresa v Sofiji strinjajo v tem, da sedanji kongres daleko prekaša prvega v Bukarešti, drugega v Belgradu in tretjega v Atenah. Bolgarska vlada in pripravljalni odbor z največjim bolgarskim zgodovinarjem V. Zlatarskim in umetnostnim zgodovinarjem Filovom na čelu sta napela vse sile, da razbijeta zapadnemu svetu mnenje, da Balkanci niso sposobni za organizacijo. Nobeden izmed dve sto udeležencev iz inozemstva ni mogel priti tako neopaženo na sofijsko postajo, da ga ne bi opazil in osebno pozdravil vedno se smehljajoči vseuč. prof. Filov, mu pripel na prsi krasen znak in ga z avtom spremil v njegov hotel. Pisarna je vsakemu gostu postregla s točnim programom, s seznamom vseh 107 zastopanih znanstvenih ustanov in z natančnim naslovom vseh inozemskih gostov. Pripravljalni odbor je presenetil tujce tudi s tiskanim ekscerptom vseh prijavljenih predavanj in pa s krasnim knjižnim darom v vrednosti več stotin dinarjev. Vsi dnevniki posvečajo kongresu največjo pozornost, ljudstvo kar tekmuje, kako bi moglo kongresistom izkazati kako uslugo. Vseh skrbi radi prijavljanja in potnih listov nas je osvobodil pripravljalni odbor, ki je organiziral tudi poseben poštni, telefonski in telegrafski urad, ki z največjo prijaznostjo opozarja, kdaj odhaja v kako državo avionska pošta in koliko stane telefonski razgovor v vaš domači kraj.

Vseh tujih udeležencev kongresa je nad dve sto. Najštevilnejšo skupino tvorimo Jugoslovani, ki nas je trideset. Od Slovencev zastopajo ljubljansko univerzo vseuč. profesorji M. Kos, Viktor Korošec in Balduin Saria, spomeniški urad v Ljubljani Fr. Stele, etnografski muzej, bivši minister V. Zupanič, prof. J. Šedivý, Zgodovinsko društvo v Mariboru, vseuč. prof. Fr. Mesesnel, filozofsko fakulteto v Skoplju, poljske znanstvene ustanove in univerze pa vseuč. prof. V. Mole iz Krakova.

—u—

Mariborska občinska seja

Maribor, 11. septembra.

Po trimesečnem premoru se je zopet enkrat vršila redna seja mariborskega občinskega sveta. Kljub tako dolgemu premoru je bil dnevni red seje precej kratek, ker so prihajale na vrsto večinoma naknadne odobritve za že izvršena dejstva. Edino zanimivost so tvorile volitve v upravni odbor Mestne hranilnice.

Poročilo župana

Po otvoritvi poroča župan, da je upravni odbor sklenil vliti doprsni kip generala Maistra, ki ga je izdelal kipar Niko Pirnat v mavcu, v bron. Dovoli se za to 3000 Din.

S 17. septembrom se ukine na magistratu nedeljeno uradovanje ter se bodo uradne ure vršile zopet dopoldne in popoldne.

Poročilo odsekov

Za prvi odsek poroča dr. Vaubnik. Spor med moško kaznilnico in mestno občino glede uporabe občinske ceste čez parcelo 511 se ni mogel mirno poravnati. Kaznilnica zatrjuje, da si je to pot že pripos stvovala, občina pa temu oporeka ter bo sedaj šla zadeva pred sodišče.

Drugi odsek je imel vse zadeve samo za tajno sejo. Nato je poročal za tretji odsek inž. Jelenc. Posestnikom hiš v delavski koloniji se dovoli naprava ograj pred njihovimi hišicami na njihove stroške. Svet, ki ga bodo zagradili, se jim odstopi v najem proti najemnini 1 Din na leto.

Množijo se prošnje za postavitev tobačnih paviljonov v mestu. Hkrati pa prihajajo na občino protesti lastnikov že obstoječih tobačnih paviljonov, ki se boje nove konkurence. Vprašanje teh paviljonov se bo sedaj uredilo po enotnem načrtu, ki se bo predložil občinskemu svetu na prihodnji seji v odobritev.

Trotoar med železniškim mostom v Melju in novo Vlahovičevo hišo se bo tlakoval z drobnimi granitnimi kockami v premeru 4 krat 5 cm na stroške g. Vlahoviča.

Za četrti odsek je poročal Sabothy. Najemnina za poslopje Trgovske akademije, ki znaša sedaj 20.000 Din, se zviša na 36.000 Din letno. Prav tako se določi najemnina za štiri razrede realne gimnazije v poslopju Trgovske akademije na 24.000 Din. Maribor se oprosti veseličnega davka za vsa podjetja, ki so na veseličnem prostoru sodelovala.

Podelijo se sledeče podpore: Mariborski mestni godbi 1000 Din, odboru za prireditev okrajne kmetijske razstave, ki bo koncem septembra, 5000 Din in pa vozila za prevoz razstavnih predmetov v Maribor; Šahovskemu klubu 2000 Din, odboru za postavitev spomenika bratom Ipavcem v Št. Jurju ob južni železnici 1000 Din, Slovenskemu obrtniškemu društvu za prireditev razstave na Mariborskem tednu 5000 Din.

Pobiranje tehtarine se spremeni tako, da se bo pobirala od čiste teže in ne več od vozila.

Bencinske črpalke

V Mariboru imamo sedem bencinskih črpalk na občinskem svetu, ki so last inozemskih družb in deloma v eksploataciji podnajemnikov. Nekatere črpalke stoje že precej dolgo, druge pa šele kratko dobo. Za prostor niso nekatere družbe doslej ničesar plačevale, druge pa samo do 100 Din mesečne najemnine. Tako dobiva občina več najemnine za tobačne paviljone, kakor pa za črpalke na občinskem svetu. Med občino in lastniki črpalk ni bilo do sedaj nobenih pogodb. Zato je mestna občina vsem lastnikom črpalk pogodbe odpovedala ter so z 31. avgustom prenehali vsi odnošaji med strankami. V teku avgusta so se vršila pogajanja glede novih najemninskih pogodb, ki pa niso uspela. Občina je nameravala urediti to vprašanje na način, kakor je urejeno v Zagrebu in Novem Sadu. V Zagrebu plačajo lastniki črpalk enkratno odškodnino 30.000 Din, po desetih letih pa preidejo črpalke v last občine. V Novem Sadu je pa tamošnja občina sama udeležena pri dohodkih. Ker pa noben teh načrtov za Maribor ne prihaja v poštev, se predlaga, da se sedanje razmerje obdrži proti mesečni najemnini 1000 Din za črpalko ter proti enodnevni odpovedi. Letni efekt teh najemnin bo znašal v Mariboru 75.000 Din. Predlog je občinski svet soglasno odobril.

Tudi peti odsek je imel vsa poročila samo za tajno sejo.

Na vrsti so bila poročila preglednikov bilanc mestnih podjetij za leto 1932 in je poročal Andrej Oset o bilanci mestne plinarne; za preglednika bilance mestnega električnega podjetja pa sta se določila dr. Müller in ravnatelj Pogačnik.

Volitve v upravni odbor Mestne hranilnice

Največje zanimanje je vladalo za te volitve. Morale bi se vršiti že letošnjo pomlad, pa med zainteresiranimi skupinami ni prišlo do sporazuma. Tudi pred to občinsko sejo so se vršila pogajanja, ki pa niso prinesla nobenega uspeha in se je šele danes opoldne zvedelo, da se bodo volitve vršile za posamezne liste. Bile so to po dolgem času v Mariboru zopet prve svobodne in tajne volitve po čistem proporcu. Iz uprave sveta Mestne hranilnice izpade vsaki dve leti ena tretjina odbornikov in namesto njih se izvoli zopet šest novih. Pri današnjih volitvah so bile vložene štiri liste z nosilci dr. Juvanom, Burešom, dr. Kieserjem in Petejanom. Kot skrutinatorja sta se določila dr. Kovačec in Prelog. Glasovalo je vsega 34 navzočnih občinskih svetnikov z županom. Ena glasovnica je bila oddana prazna. Za nove člane so bili izvoljeni: urar **Bureš**, trgovec **Jakob Lah**, odvetnik **dr. Rapotec**, odvetnik **dr. Juvan**, odvetnik **dr. Kieser** in uradnik OUZD **Petejan**. S temi volitvami se je javna seja ob 20 zaključila in se je nadaljevala tajna.

Avtomobilska nesreča na Bledu

Bled, 11. septembra.

Danes okoli 2 popoldne se je pripetila težka avtomobilska nezgoda v vasi Hlebce blizu Lesc. Avtomobil, last g. Stanka Žirovnika, katerega je vozil šofer g. Trpin, se je zaletel na skoraj ravni cesti v debel oreh, ki je stal tik ob cesti. V avtomobilu je bila gdč. Engel iz Zagreba in še nek doktor iz Nemčije, ki sta se vračala z Golnika na Bled. Najtežje poškodbe je zadobila gdč. Engel, ki je padla iz avtomobila na cesto. Ima več hudih ran na nogah in počeno lobanjo. Njene poškodbe so smrtnonevarne. Prvo pomoč ji je nudil zdravnik dr. Schwarz ter je odredil takojšnji prevoz v Leonišče. Doktor ni dobil težjih poškodb. Prav tako se šoferju razen par prask ni zgodilo ničesar hujšega. Na lice mesta je prišla sodna komisija, ki pa ni mogla ugotoviti pravega vzroka nesreče. Baje je počila pnevmatika in so odpovedale zavore. Zelo veliko škodo trpi lastnik voza, ki ga sploh ne more več uporabljati, ker je popolnoma razbit.

Evropski krožni polet

Zagreb, 11. sptembra. b. Tekmovalci, ki so se udeležili evropskega krožnega poleta, se čedalje bolj bližajo Zagrebu. Prve letalce pričakujejo v četrtek ob 10 dopoldne. Sportna komisija na zagrebškem letališču prične poslovati v četrtek ob 7 zjutraj.

Biskra, 11. septembra. p. Od 32 letal, ki so se v začetku udeležila poleta okoli Evrope, jih je prispelo v Biskro samo 23. Ta letala odpotujejo jutri iz Biskre. Po poročilih pariških listov je na prvem mestu v klasifikaciji še vedno poljski letalec Dajan, ki je dosegel povprečno hitrost nad 200 km na uro.

Naš sport

Zagreb, 11. sept. b. Jugoslovanska plavalna zveza je razpustila splitsko plavalno zvezo zaradi nedisciplioniranosti. Splitska plavalna podzveza je namreč dovolila SK Jadranu, da priredi plavalno tekmo z avstr. reprezentanco, zaradi česar so nastali Jugoslovanski plavalni zvezi veliki stroški.

Zagreb, 11. sept. b. Danes se so tukaj pričele tekme za mednarodno teniško prvenstvo Jugoslavije. Igrale so se partije: sigle Kukuljević:Mogin 7:5, 7:5. Zanimivo je, da je Mogin obakrat vodil s 5:3, 5:3; inž. Malčec: Würth 6:1, 6:1. Double: Punčec, Pallada: Hofmann, Pinter 6:0, 6:0. Dame single: Despot:Nipič 6:2, 6:3.

Belgrajske vesti

Belgrad, 11. sept. m. Poljski letalci so davi odleteli v Novi Sad, odtam pa v Kraljevo ter so si ogledali tamošnjo tvornico letal. Zvečer se bo njim na čast vršil slavnostni banket, ki ga bo priredil poveljnik našega zrakoplovstva general Nedić.

Belgrad, 11. sept. m. Danes opoldne je bila na tukajšnjem okr. sodišču odprta oporoka pokojnega predsednika tukajšnjega kasacijskega sodišča dr. Dušana Subotića. Pokojni Subotić je zapustil tukajšnjemu vseučilišču 40 obveznic vojne škode in 10 akcij Privilegirane agrarne banke. Svojo veliko knjižnico pa je zapustil kasac. sodišču.

Belgrad, 11. sept. m. Upokojen je Ivan Brajer, carinski kontr. centralne carinske blagajne v Ljubljani, in Oton Grebene, računski inspektor 6. pol. skup. pri zetskem finančnem ravnateljstvu v Podgorici. V istem svojstvu je premeščen iz poštnega urada Poljčane na poštni urad Slov. Bistrica Alojzij Ljubič.

Belgrad, 11. sept. AA. Z odlokom kmetijskega ministra je imenovan za šefa odseka za vinogradništvo in sadjarstvo pri oddelku za rastlinsko proizvodnjo v kmetijskem ministrstvu Milan Nikolić, tajnik ministrstva.

Nesreča vojaškega kamijona

Belgrad, 11. septembra. AA. Dne 11. t. m. ob 13.30 je na progi Niš—Prahovo tovorni vlak trčil v vojaški kamion. Nesreča se je pripetila pri 5.05 km od Niša. **Štirje vojaki so bili ubiti, 18 pa ranjenih.** Vsi so se nahajali na kamionu. Ranjence so prepeljali v niško vojaško bolnišnico, na kraj nesreče pa je odšla preiskovalna komisija, da ugotovi vzrok nesreče, in ugotovi krivce.

Nesreča „Morrocastla“

New York, 11. septembra. AA. Iz Havane so prišle vesti, **da je požar na parniku »Morrocastle« delo komunistov.** Oblasti v Havani so uvedle obsežno preiskavo. Redarstvo skuša dognati, pod kakšnimi okolnostmi je parnik odplul iz Havane.

Poveljnik »Morrocastla« kapetan Worms je izjavil, da je odposlal prvi klic na pomoč šele 20 minut po odkritju požara, ker je mislil, da bo mogoče požar pogasiti z gasilnim orodjem na parniku.

Žena in sorodniki kapetana Wilnotta, ki je preminul zaradi srčne kapi, izjavljajo, da v to ne verujejo. Kapitan Wilnott se je vedno bal sabotaže.

Kubansko redarstvo skuša določiti identiteto dveh potnikov zastonjkarjev.

Po najnovejših podatkih so dozdaj identificirali 117 trupel. 16 potnikov je izginilo. S parnikom je utonilo 238 potnikov in 187 mornarjev.

Stavka ameriškega predilnega delavstva se je ponesrečila

New York, 11. septembra. b. **Dopisnik »United Pressa« poroča, da se je položaj stavkujočega delavstva v vsej Ameriki silno poslabšal tako, da se lahko računa s skorajšnjim polomom stavke. Večina tovarn je pričela obratovati z brezposelnimi delavci. Zanimivo je, da je stavka doživela največji polom v južnih državah, kjer je najprej izbruhnila. Stavko so takoj izkoristili Japonci, ki so v največjem tempu izkoristili ugoden trenutek ter vrgli na trg ogromne množice svojih cenenih izdelkov iz umetne svile. Vse to je silno poraano vplivalo na delavstvo, ki se boji, da pri nadaljevanju stavke izgubi ves zaslužek.**

Senzacionalna tatvina

London, 11. septembra. b. Na poti iz Ženeve v London, toda že v Angliji, je bilo ukradenih nekaj zelo važnih dokumentov nekemu angleškemu uradniku mednarodnega urada dela, **ki vsebujejo podatke o možnosti nove vojne.** Dokumenti so lastnina mednarodnega urada dela. Na prošnjo Foreign Office je policija stavila v službo ves razpoložljivi uradniški aparat, da najde dokumente. V ženevskih in angleških krogih je vest o tatvini dokumentov povzročila največjo senzacijo.

Drobne vesti

Pariz, 11. sept. p. Danes sta prispela semkaj angleški princ George in princeza Marina. V Parizu ostaneta teden dni, nato odpotujeta v London da se predstavita kralju in kraljici.

Pariz, 11. sept. AA. »Petit Parisien« poroča, da se bo vršila velika mednarodna razstava v Parizu leta 1937 pod geslom: Umetnost in tehnika v sodobnem življenju.

London, 11. sept. AA. Koncem avgusta je bilo v Veliki Britaniji 6,428.960 poslušalcev radija.

Budimpešta, 11. sept. AA. V Sentesu na Madžarskem je policija našla pri nekem kmetu 147 ročnih bomb. Ni še dognano, v kakšne namene si je kmet nabavil te bombe.

Cleveland, 11. sept. AA. Profesorju Aristidu Vongrossu je uspelo izolirati element št. 91 v čisti kovinski obliki. Ta element je znan tudi pod imenom protaktinij. Že ga. Curie je svojčas izjavila, da ga je teže izolirati kot radij. Protaktinij ima podobne lastnosti kot radij, toda njegova aktivnost je 140 krat večja.

Neozdravljiv bolnik

V članku, v katerem se »Jutro« zopet razburja zaradi konsorcija, ki je sklenil izdajati dnevnik, v katerem se bo zastopala prava jugoslovanska nacionalna misel v nasprotju z »Jutrovo«, beremo med drugim tudi sledeče:

> **»Za politično in nacionalno vzgojo so si gotovi nepoboljšljivci izbrali sedaj posebno skriti kotiček: otroško rubriko v »Slovencu«. Tam razlaga »Kotičkov striček« nebogljeni deci v »duhovitih« odgovorih na izmišljena vprašanja razne svoje politične in nepolitične nazore. V sobotnem »Mladem Slovencu« čitamo n. pr., da so imena Zlata, Vlastica, Mila, Radojka, Slavica, Dragica itd. tuja, domača so pa Micka, Julka, Urška, Pavla, Marta, Betka itd.«**

Te besede »Jutrovega« pisca bi lahko ostale brez vsakega komentarja, saj si ga bo vsak slovenski čitatelj, oziroma čitateljica napravil sam, oziroma si ga je že, in nam je hvalabogu prihranjen trud, da to najnovejšo cvetlico na slovenskem političnem močvirju označimo s tisto edino besedo, ki jo zasluži. Take stvari je treba samo z mastnimi črkami ponatisniti. Zanimivo je samo, zakaj je »Jutro« to svojo nečedno gesto na naslov »Kotičkovega strička« storilo v zvezi s konsorcijem lista, ki ga nameravajo izdajati gg. dr. Ravnihar, minister n. r. Pucelj, Koman, Mravlje, Krejči, dr. Rožič in tako dalje. Očitno je hotelo »Jutro« s tem reči, da ti gospodje senatorji, bivši ministri, poslanci in tako dalje spadajo v eni in isti konec s »Kotičkovim stričkom«, oziroma s tako zvanimi klerikalci, bojevniki in drugimi, ki zliva »Jutro« v tistem svojem članku nanje ves svoj žolč. Upamo, da bo ta plemenita »Jutrova« politična opomba, ki je popolnoma vredna vse njegove prošlosti, tudi od tistega mesta, na katero je adresirana, pravilno ocenjena kot to, kar je, in želimo, da bi se »Jutro« te svoje metode posluževalo krepko naprej. Boljše usluge ne bi moglo storiti vsem svojim nasprotnikom, po katerih bije s svojim nečednim političnim omletalom, in če sploh še kdo rabi dokaza, da se je »Jutra« prijel že pravi in popolni starostni marazem, ko se očividno pacijent že sam ne zaveda več, kakšne stvari mu uidejo, naj si njegov gori navedeni produkt še enkrat prebere.

Dunajska vremenska napoved: Temperatura bo narasla. V pretežnem delu Avstrije pričakujemo solnčno. Na vzhodnem robu Alp in na koroškem mogoče še možno oblačno.

JNS zboruje

Volitve v parlament bodo prihodnje leto

Novi Sad, 11. sept. Danes se je v Novem Sadu v veliki dvorani Trgovskega doma vršila konferenca sreskih delegatov JNS. V imenu kraljevske vlade sta bila prisotna ministra Živojin Lazić in Stjepan Srkulj, v imenu odbora JNS pa med drugimi bivši minister Pucelj. V tozadevnem komunikeju se podaja, da je »konferenca pokazala sliko popolne harmonije, ki vlada v vrstah jugoslovanske nacionalne stranke«.

Knin, 11. sept. Danes se je vršila tu konferenca JNS za primorsko banovino. V imenu kraljevske vlade se je konference udeležil minister dr. Andjelinović, v imenu glavnega odbora stranke pa njen glavni tajnik dr. Albert Kramer in drugi. Minister Andjelinović je v svojem govoru med drugim dejal, da se posamezniki v vladi in vlade same lahko izpremene, toda temeljna načela drž. politike po ostanejo neizpremenjena. Vsi govorniki so naglašali, da »vlada v vrstah stranke popolno soglasje in isto mišljenje.« Senator Banjanin pa je na koncu svojega govora, v katerem je med drugim omenjal razne stranke, ki so se v zadnjem času ustanovile mimo ali proti JNS, in dejal, da so vsi ti poizkusi ostali neresni, izjavil, da »pojdemo letos na banovinske volitve in, kakor kaže, prihodnje leto na volitve narodnih poslancev.«

Visoka odlikovanja francoske republike

Belgrad, 11. sept. Francoski poslanik g. Naggiar je danes opoldne obiskal v predsedništvu vlade predsednika vlade g. Uzunoviča. Pri tej priliki je izročil njemu in prisotnima predsednikoma senata in narodne skupščine g. dr. **Tomašiču in dr. Kumanudiju**, zatem ministru dvora g. **Antiču** in ministrom gg. dr. **Kojiču**, dr. **Šumenkoviču**, **dr. Gjorgjeviču**, **Laziču** in **dr. Novaku** visoka odlikovanja častne legije, s katerimi jih je odlikoval predsednik francoske republike g. Lebrun. Predsednik vlade g. Uzunović in ostali odlikovani gospodje so se francoskemu poslaniku zahvalili za ta nov dokaz o tem, kako krepki in neomajni so stiki prijateljstva in zavezništva med kraljevino Jugoslavijo in francosko republiko.

Slovanski zdravniki na Bledu

Sklepi slovanskega zdravniškega kongresa

Bled, 11. sept.

Kongres je bil zaključen v ponedeljek, 11. septembra ob 7 zvečer. Kongres je v vsakem oziru dobro uspel. Vsi zdravniki so bili navdušeni od lepote Bleda, hvalijo ljubeznjivost in uslužnost posebno vseh uradnih organov, zlasti pa Zdraviliške komisije in blejske občine. Vreme je bilo prva dva dni idealno, tako da so se zdravniki lahko naužili lepot Bleda in blejske okolice. V ponedeljek pa je lil dež, ki je pa na drugi strani pripomogel k živahnejšemu delu na samem kongresu, ker se ga je udeleževalo veliko zdravnikov, ki bi bili sicer odšli na izlete. Od zdravnikov drugih držav, zastopnikov Čehov, Poljakov, Bolgarov, smo dobili izjave, da se na Bledu počutijo kakor doma in so nad vse zadovoljni.

Predsednik Jugosl. zdravniškega društva g. dr. Svet. Stefanović je odpotoval danes v Belgrad. Pred odhodom je še enkrat izrazil svoje priznanje posebno Zdraviliški komisiji, na čelu z županom Bleda g. Vovkom in ravnateljem g. R. Letis-om, ki sta se posebno prizadevala in tudi uspela, da je šla v vsakem oziru kongresu na roko in mnogo pripomogla k njegovemu uspehu. Dvorana je bila za zborovanja idealna. Poudariti je potrebno tudi uslužnost blejskih zdravnikov, ki so vsepovsod pomagali. Kongres sam je uspel nad vsa pričakovanja. Imel je vseslovanski značaj, ker so bili na njem navzočni delegati Bolgarov, Čehov in Poljakov, in Rusov iz naše države. Kontakt med zdravniki raznih slovanskih narodov bo dal dobre rezultate. Tako je bolgarski delegat dr. Čipev dal predlog za mnogoštevilno izmenjavanje zdravnikov in medicincev med Bolgarijo in Jugoslavijo, kar je bilo sprejeto z velikim navdušenjem.

Večina zdravnikov je odšla snoči, nekaj jih je odšlo danes, nekaj jih pa še ostane par dni na Bledu in okolici. Mnogi so odšli tudi na izlete po Sloveniji in v Dalmacijo.

Na kongresu so bile v glavnem sprejete sledeče

Resolucije

I.

Na podlagi mnogoštevilnih referatov o glavni temi kongresa:

Zdravstvo na deželi

smatra Jugoslovansko zdravniško društvo za potrebno:

1. Da se skrb za zdravstvo na deželi sprejme v program državne politike. Za podlago naj služi gospodarska zaščita kmetskega prebivalstva. Naj se dela predvsem za zaščito mater in otrok na kmetih. Potrebno je, da se vsaj v treh letih izvede zakon o zdravstvenih občinah po celi državi in tudi po kmetskih občinah nameste zdravniki (to velja posebno za južne kraje).

2. Kot temelj zdravstvene kulture na kmetih naj se vzame družina.

3. Naj se zagotovi obvezna zaščita zapuščenih otrok, brez ozira na zakonsko stanje staršev.

4. Ustanavljajo naj se dispanzerji za tuberkulozo in za zaščito mater in otrok, zgradijo v oddaljenih krajih male bolnišnice in zdravstvene postaje.

Da se ta program izvede, naj se izvrši sledeče:

a) Pri ministrstvu za soc. politiko in nar. zdravje naj se ustanovi poseben oddelek za zdravstveni napredek podeželja s posebnim odsekom za zaščito mater in otrok.

b) V vseh banovinskih središčih naj se ustanove zdravstveni odbori, v katerih naj bodo zdravniki in zastopniki prosvetnih in drugih ustanov, ki naj se brigajo za to, da se ta program izvrši.

c) Zdravniki, ki hočejo stopiti v državno službo, morajo biti pred tem vsaj dve leti zdravniki na deželi ali banovinski službi. Ta služba se jim mora pri vstopu v drž. službo računati za napredovanje in penzijo.

d) Naj se ustanove nove in razširijo dosedanje šole za pomožno sanitetno osebje, tako za sestre pomočnice ali dispanzerke, za babice, bolničarje itd. Upravniki vseh teh ustanov morajo biti zdravniki.

X e) V gradbeni zakon naj se sprejme odredba o zgradbi kmetskih hiš, v komisije za dovoljenje in nadzor hiš pa dodele poleg drugih zastopnikov oblasti tudi zdravniki.

f) Za izvajanje navedenega programa naj se ustanovi poseben fond socijalne zaščite. V ta fond bi spadal poleg drugih davščin in doprinosov tudi obstoječi davek na samce, ali poleg tega naj se obdavče tudi družine, ki nimajo svojih ali adoptiranih otrok.

II.

V pogledu

sredstev proti začetju in za kontrolo rojstev

kongres zahteva, da se prepove prosta prodaja takih sredstev. Ravnotako naj se prepove publikacija popularnih spisov o teh sredstvih kakor tudi inseratov.

III.

Glede

Zakona o bolnišnicah:

1. da se izvrši popolna administrativna ločitev kliničk od državnih bolnišnic (to velja predvsem za Belgrad).

2. da oddelki v bolnišnicah ne smejo imeti več ko 60—100 postelj.

3. da se zdravnikom volonterjem prizna čas, ki ga prebijejo v bolnišnicah za napredovanje in penzijo, ako pozneje stopijo v državno ali banovinsko službo.

4. da se vsem zdravnikom, ki so državni uradniki, prizna stalnost službi. Za popolno penzijo naj se jim prizna 30 letna služba.

. Min. soc. politike in nar. zdravja naj osnuje fond za zgradbo bolnišnice za zdravljenje in proučavanje raka v Belgradu.

IV.

Glede zobozdravnikov

kongres zahteva:

1. Da se v novem zakonu o zdravnikih jasno označi, da zobozdravniki spadajo pod pojem zakona o specialistih in da se izločijo iz zakona o specialistih za bolezni ust in zobovja ter zobnih tehnikov, ker Jugoslovansko zdravniško društvo nikakor ne more pristati na to, da se posamezne medicinske stroke razpravljajo z nezdravniki in izven zakona o zdravnikih.

2. Ministrstvo soc. politike in nar. zdravja naj objavi vsem društvom in ustanovam, da je dodogovor za zdravljenje ust in zobovja svojih članov dovoljen samo s specialisti zobozdravniki, ker edino oni imajo pravico na vse zdravljenje v ustih.

3. Zahteva se, da ministrstvo strogo pazi, da se redno izvršuje ona določba v zakonu, ki pravi, da je dentistom in dentistom-tehnikom prepovedana vsaka krvava operacija v ustih razen ruvanja zob.

4. Radi zlorab izraza ordinacija od strani lajikov naj ministrstvo odredi, da se izraz ordinacija ne uporablja za prostore, v katerih delajo zobni liki in dentisti.

5. V novi zakon o zdravnikih naj se sprejme odredba o ustanavljanju obrambnega sodišča pri zdravniških zbornicah.

Železniška šola v Belgradu

Opozorilo slovenski srednješolski mladini

Belgrad, 8. sept.

Ali slovenska srednješolska mladina ne ve za železniško šolo v Belgradu?

To vprašanje sem si zastavil sedaj ob pričetku šolskega leta, ko se šolska mladina vrača po brezskrbnih počitnicah zopet h knjigam, ali si pa beli glavo s skrbmi kam usmeriti korak po maturi. Gornje vprašanje sem si zastavil tem bolj, ker mi je znano, v kaki revščini živi večina našega dijaštva po srednjih šolah in na univerzi, na katero vse sili. Vsilili so mi to vprašanje tudi vsi, ki že leta in leta po diplomskem izpitu čakajo na nastavitve in stradajo sedaj še bolj, kakor so stradali za časa študentovskih let. Težka je borba za eksistenco in bo iz leta v leto še težja in ostrejša. Kako se mora človek začuditi, kako je mogoče, da se naša srednješolska mladina v višjih razredih malo ali pa skoraj nič ne zanima za državno železniško šolo, kamor prihaja vedno manj Slovencev. Letos so, mislim, da se ne motim, prišli samo štirje. Zato je potrebno spregovoriti o tej šoli par besedi, ker sem prepričan, da je o njej slovenska javnost premalo poučena.

Državna prometna šola ali kakor se uradno nazivlje, »Državna saobračajno železnička škola« je bila ustanovljena leta 1922. Tega leta se je meseca oktobra odprl prvi razred. Šola ima dva razreda ter traja šolanje v njej dve leti. Leta 1922 so se poleg moških kandidatov sprejemale v šolo tudi dekleta. V začetku so se kot kandidati sprejemali celo dijaki s petimi razredi srednje šole. **Leta 1926 je pa bilo sklenjeno, da se v državno prometno šolo sprejemajo samo fantje, ki imajo dovršenih najmanj 7 razredov srednje šole in ki so seveda telesno zdravi in sposobni za izvrševanje prometne službe. Vse druge šole, kakor učiteljišče, trgovska šola, trgovska akademija so pri tem izključene.** Od tega leta dalje se torej sprejemajo v šolo samo moški kandidati, ki se nato v šoli pripravljajo za prometno službo po postajah. Učni uspehi, kakor to dokazujejo letna poročila, se zelo dobri. Tako je navadno samo 1% slabih, 35% dobrih, 53% zelo dobrih in 11% odličnjakov. Ob zaključku šolskega leta dobe odličnjaki poleg lepih diplom tudi razna darila n. pr. ure, knjige in podobno. Mnogo knjig pokloni v ta namen poleg raznih naših ustanov tudi tuk. francosko in nemško poslaništvo. Vodstvo šole je pred letom dni organiziralo z vsemi gojenci tudi veliko ekskurzijo po Franciji, kjer so si bodoči prometniki lahko na licu mesta ogledali vse moderne prometne ustanove in naprave. Vodstvo šole se trudi, da so dijaki zdravi in zadovoljni. Radi tega je bila leta 1932 pripravljena posebna dvorana, kjer dobe vsi dijaki vsak dan zajtrek, kosilo in večerjo. V tej dvorani se vrše tudi vsako leto šolske proslave.

Kakor sem že v začetku omenil, je bilo v prvih letih med Slovenci precejšnje zanimanje za to šolo ter se je vanjo priglašalo tudi precej kandidatov. Sedaj se zdi, da je to zanimanje padlo, ker je od vseh kandidatov komaj ena četrtina Slovencev in Hrvatov, tri četrtine pa Srbov. Da se naša srednješolska mladina tako malo zanima za to šolo, je skoro nerazumljivo, ko je pa vendar znano, s katerimi težavami se bore sinovi naših kmečkih staršev po mestih za časa svojega študiranja. V tej šoli pa prejema vsak kandidat dnevno po 31 dinarjev in 50 par. Od tega mora plačati za dobro prehrano, t. j. zajtrek, kosilo in večerjo, samo 12 dinarjev dnevno, drugo mu ostane za stanovanje, ki ga gojenci zaenkrat še nimajo v šoli. Vodstvo te šole se pa trudi, da bi s časom svojim gojencem pripravilo poleg dobre hrane tudi zdrava stanovanja. Gojenci dobe nadalje od šole vse šolske potrebščine in popolno zimsko in letno železniško uniformo.

Ta šola je pa sedaj postala še veliko bolj važna, ker je prometni minister prepovedal oblastnim ravnateljstvom sprejemanje novih železniških pripravnikov, ki so se preje lahko brez te šole vodili po postajah za prometno službo. Odslej zanaprej bo mogoče priti na železnico za uradniškega pripravnika samo po eni edini poti in to samo skozi državno prometno šolo. Kdor bo hotel biti uradnik na železnici, bo moral imeti to šolo. Če pa kdo hoče biti celo življenje samo poduradnik in izvrševati samo naloge svojih šefov, bo to seveda lahko postal tudi brez te šole. Ker je danes tako težko priti do kruha in so minili časi, ko je človek lahko študiral najrazličnejše predmete in je povsod našel nato tudi zaslužek, bi bilo želeti, da bi se naša srednješolska mladina v bodoče malo bolj zanimala za to važno strokovno šolo, ki vodi do gotovega kruha.

Iz skromnih začetkov se je šola sedaj povzdignila do takega ugleda, da je celo ministerstvo za vojsko in mormarico poslalo vanjo 8 poročnikov, ki se bodo v njej šolali za prometno službo. Min. za vojsko in mornarico je to storilo, ker se je prepričalo, da je ta šola dala naši železniški upravi že okoli tisoč dobrih in strokovno izobraženih prometnikov, ki danes služijo po raznih železniških postajah po vsej naši širni domovini in da se je naš promet že tako spopolnil, da lahko že služi za primer evropskim železnicam. Šolo vodi od leta 1924 dalje ravnatelj g. Franjo **Repič**. Na to mesto ga je poklical tedanji prometni minister, nedavno umrli Anton Sušnik z nalogo, da šolo, ki je komaj pričela poslovati, reorganizira in postavi na moderno podlago. G. Repič se je z vprašanji vzgoje žel. mladine pečal že davno ter je po prevratu postal najpreje prometni kontrolor v Mariboru. Na tem položaju je dobil nalog, da organizira prometne kurze v Mariboru, ki jih je sam vodil in na njih tudi predaval o prometu. Ljubljansko žel. ravnateljstvo ga je kmalu zatem imenovalo za prometnega inspektorja. Na tem položaju je ostal do leta 1924, ko ga je pok. Ant. Sušnik, tedanji prometni minister, postavil za ravnatelja državne prometne šole v Belgradu. Na tem zavodu deluje že deset let z uspehom, ki mu ga priznavajo ne samo najvišji činitelji železniške uprave, ampak tudi njegovi mnogoštevilni prijatelji, ki jih ima tu v Belgradu.

G. Repič je tu absolviral tudi filozofsko fakulteto ter se je posebno pečal s pedagogiko. Svoj prosti čas pa uporablja za strokovno pisateljevanje ter je dosedaj napisal veliko najrazličnejših strokovnih del, ki so bila večinoma objavljena v »Saobračajnem pregledu« in v drugih strokovnih revijah.

Kr.

Ali si želite ohraniti mladost?

Tedaj morate piti redno Rogaško slatino „Tempel", ker Vam ta čisti organizem vseh strupenih naslag, ki povzročajo prerano staranje

Pridite za časa jesenske sezone (september-oktober) v Rogaško Slatino! Popolna 20 dnevna oskrba 1200 odn 1000 Din.

Velik požar v Gabrijelah

Tržišče, 10. sept.

V nedeljo okolu 10. zvečer je naglo prebudil plat zvona iz Šenturškega hriba in Tržišča ljudi iz sladkega spanja. Vprašavali smo se, kje gori, ko smo zagledali velik odsvit ognja na nočnem nebu. In zvedeli smo, da gori pri Francu Kobalu, posestniku v Gabrijelah št. 2, bivšem županu tržiške občine in oblastnem poslancu. Ljudje so že vsi spali in tudi gostje, ki so bili v bližnji gostilni Berk, so šele tedaj zapazli ogenj — bilo je nekako okoli pol desetih zvečer. — ko je že gorelo z velikim plamenom. Začelo je goreti v listnici — najbrže je bil ogenj podtaknjen od zlobne roke — in kmalu se je vnel pod in hlev. Ko so opazili ogenj, so naglo sklicali domače in sosede, da so prišli gasit. Prišle so tudi požarne brambe od sv. Roka, iz Šentjanža in Mokronoga, pa tudi ljudje iz bližnjih in daljnih vasi so prihiteli pomagat reševat, kar se je dalo. Zgorel je pod in hlev z vso otavo, ki je bila notri, posrečilo pa se je rešiti vso živino in konje ter prašiče — ena svinja je imela drugo jutro 8 mladičev in so jo komaj rešili, ker je tako silila v ogenj. Iz bližnje hiše so znosili že vso opravo in obleko ter živež — saj je bil ogenj tako močan, da so popokale vse šipe na bližnji sosednji hiši. Končno se je vendar posrečilo gasilcem, ki jim gre vsa čast, — saj so bili vsled požara prejšnje noči na Bistrici pri Mokronogu, kjer so tudi gasili vso noč, vsi izmučeni, — in dobrim sosedom in vaščanom, ki so v tako velikem številu prihiteli na pomoč, da so ogenj omejili samo na pod in hlev in ni zgorela vsa vas za kar je bila velika nevarnost. Seveda je tudi to mnogo pripomoglo, da se je rešila vas, ker je bilo mirno, ker če bi bilo vetrovno, ne bi ostalo od vasi drugega ko samo obgorelo zidovje, vsa vas bi postala plen ognja. Pogorelo poslopje je bilo sicer zavarovano, a le za nizko vsoto, zato priporočamo tako prizadeto družino — poleg staršev še deset otrok, — usmiljenim srcem. Kakor domnevamo se klati najbrže kak zloben požigalec po naši okolici, zakaj za oba požara, ki sta bila v soboto in nedeljo v naši okolici — eden na Bistrici, drugi v Gabrijelah — se ne ve, kako je ogenj nastal, kar na enkrat je začelo na obeh krajih goreti; kaka neprevidnost od domačih je povsod izključena, naj torej oblasti skušajo dobiti zločinca in naj ga dobro kaznujejo, da ne bo ljudem povzročal več tolike škode in strahu.

Slavnost v Logarovcih pri Ljutomeru

Spominska plošča prof. Fr. Magdiču

ustanovitelju hrvaške stenografije in slovenskemu rojaku

Ljutomer, 11. septembra.

Župnija Sv. Križ pri Ljutomeru se res lahko postavlja s svojimi že umrlimi ali še živečimi odličnimi kulturnimi delavci, duhovniki, profesorji in drugo laiško inteligento. Tozadevno je kronika naše župnije pestra in bogata.

V to verigo slavnih mož, ki se je proslavila izven mej naše lepe domovine, spada tudi profesor Magdič Franjo, rojen tukaj v Logarovcih. Zares zanimivo je to, da se je proslavil kot ustanovitelj stenografije med brati Hrvati, ki so se ga hvaležno spomnili že ob 100 letnici rojstva v Zagrebu, sedaj pa z odkritjem lepe spominske plošče na njegovem lastnem rojstnem domu v Logarovcih, kar se je zgodilo 16. t. m. Vsa slovesnost je potekla vprav lepo in imela docela intimen značaj. Po dolgem času so se srečali tu zopet hrvaški in slovenski kulturni delavci ter prebili skupno kratke in lepe urice skupnega veselja in slavja. Zastopano je bilo na proslavi predvsem hrvaško stenografsko društvo iz Zagreba z agilnim predsednikom g. profesorjem Jamnicki Ivanom na čelu in ostalimi gospodi odborniki, ki so dali pobudo za to proslavo in dali pripraviti tudi krasno spominsko ploščo.

V okvir te proslave je kot začetek prav dostojno spadala slovesna sv. maša v lepi kapeli v Kokoničih, katero je daroval č. g. dekan in konzist. svetnik Weixl Josip, ki si je ob koncu v lepih besedah spominjal odličnega Slovenca Magdiča, se zahvalil hrvaškim gostom in na koncu molil skupno s prisotnimi za pokojnega gospoda profesorja. Pri sv. maši je pel domači cerkveni pevski zbor pod vodstvom g. kaplana Asiča, katerega ubrano petje je napravilo na vse prisotne goste najlepši vtis. Videlo se je tudi tu: našo lepo slovensko petje ima moč, ki izvablja še tujcu solze in pravo veselje. Vso slovesnost je med drugim še prav posebej povzdignila še godba iz Ljutomera, katero je umetniško vodil gospod Zacherl, učitelj iz Ljutomera.

Po sv. maši se je vršilo pred domom spominsko slovje. Slavnostni govor je imel gospod prof. **Ivan Jamnicki** iz Zagreba, ki je točno orisal delo in prizadevanja prof. Magdiča za hrvatsko stenografijo. 50 let se je kulturno udejstvoval v Zagrebu kot profesor slovenske in hrvatske stenografije. Bil je tudi ustanovitelj lista za stenografijo za Slovence in Hrvate in ustanovitelj društva za hrvatsko stenografijo. Slikal ga je kot pridnega, delavnega in skromnega človeka. V znak hvaležnosti mu je stenografsko društvo iz Zagreba dalo postaviti spominsko ploščo in doseglo pri občini v Zagrebu, da nosi ena ulica njegovo ime. Za njim so se spominjali velikega moža rektor slovenske univerze v Ljubljani g. dr. Slavič Matija, g. okr. načelnik ljutomerski dr. Farčnik Anton, g. prof. Dragić Slavo iz Zagreba, v imenu slovenskih stenografov g. Rakuša, g. direktor Žic s Krka pa je med drugim prečital tudi pozdrave stenografskih društev iz Češke in iz Bolgarske ter raznih odličnih osebnosti iz naše države.

Nato je predsednik g. prof. Jamnicki odkril ploščo, katero je potem blagoslovil vlč. g. dekan Weixl. Plošča nosi napis: »Tu se je rodil 21. XI. 1830 Franjo Magdič, profesor, ustanovitelj hrvatske stenografije. Hrvatsko stenografsko društvo v Zagrebu«. — Nato se je vršilo na domu skupno kosilo, ki je poteklo prav v domačem in pristnem razpoloženju. Vse je izzvenelo v intimnem bratoljubju, da je bila ločitev bratov Hrvatov kar težka. Vsi prisotni so odnesli s te proslave kar najlepše spomine. — D. L.

Konvikt visokošolk pri Uršulinkah v Ljubljani

bo odprt 1. oktobra t. l. Visokošolkam bodo na razpolago lepe, svetle sobe, posebna študijska soba, kopalnica, telovadnica, bogata knjižnica in prostoren vrt. Po dogovoru bo dovoljen tudi obisk gledaliških predstav. Cena nizka. Starši, ki žele preskrbeti svojim hčerkam za čas študija lep, prijeten dom, dijakinje, ki se hočejo resno posvetiti študiju, bodo novi konvikt z veseljem pozdravili. Vsa tozadevna vprašanja, prošnje in priglase je **nasloviti na vodstvo »Konvikta sv. Angele« pri Uršulinkah v Ljubljani.**

Vlak ga je povozil

Ljubljana, 11. septembra.

Točno ob 1.50 iz Ljubljane proti Mariboru odhajajoči potniški vlak je pri prehodu, ki vodi v bližini postajališča D. M. v Polju proti letališču, povozil starega delavca, ki je skušal baje preskočiti tir pred vlakom, pa ga je lokomotiva zajela in z vso silo vrgla na nasip tako, da je na mestu obležal mrtev. O nesreči so bili obveščeni orožniki v Vevčah in glavni kolodvor, ki je odposlal tja komisijo, da dožene, kako se je nesreča primerila. Ugotovili so identiteto povoženega. Je to delavec Ferdinand Volk, rojen 25. maja 1877 v Gradiški, pristojen v občino Renče na Primorskem. Truplo so prepeljali v mrtvašnico v D. M. v Polju.

— Ko se začno cevi poapnjevati, deluje uporaba naravne »Franz Josefove« grenčice na redno izpraznjenje črevesa in zmanjša naval

Iz Delavske zbornice v Splitu

Split, 10. septembra.

Kakor znano, je nastopila pri zadnjih volitvah v splitsko delavsko zbornico koalicija med hitro pečeno organizacijo g. Haramine iz Zagreba, ki je zbrala okrog sebe levičarske marksiste, ter pristaši neke bivše politične stranke, na drugi strani pa splitsko okrožje Radničkega strukovnega saveza (krščanski delavci). Koalicija je dobila nekaj nad dvetretjinsko večino, poslužujoč se v volivni borbi vseh sredstev, Radnički strukovni savez (RSS) pa močno manjšinsko zastopstvo. Delegati RSS v zbornici so zahtevali od večine zadoščenje zaradi nerednosti, ki so se vršile, ki ga pa večina ni hotela dati, vsled česar je celokupna delegacija RSS-a z namestniki vred odložila mandate.

Pri volitvah nastopajoča koalicija je kazala preje veliko kompaktnost, ki je pa že splahnela. Marksistični del je pričel snubiti RSS zaradi sodelovanja in hvaliti RSS kot zelo solidno delavsko-nameščensko grupo. Razmere so se razvile tako daleč, da je pripravljen tudi marksistični del koalicije odložiti mandate (okrog 11) na prihodnji seji zbornice, ki bo v tem mesecu. S tem bi nastal popolnoma nov položaj, ker bi obdržala mandate le manjšina zbornice, ki pa odrejenega dela ne more vršiti. V tem slučaju bi moral biti razpuščen sedanji plenum v celoti in bi bil lahko postavljen komisar, kar pa ne bi bilo v interesu članstva. Zato bo primernejši ponoven razpis volitev, pri katerih bodo nastopile res solidne delavske organizacije, ker zadnjič velik procent delavstva ni volil in je pokazal tudi nagli potek dogodkov, da ima zle posledice, če se vmešava v delavsko institucijo nedelavski element.

Ljubljanske vesti:

Delovanje šolske poliklinike

Vodstvo šolske poliklinike v Ljubljani je sestavilo prav nazorno, zanimivo in pregledno poročilo o delovanju zavoda v preteklem šolskem l. 1933-34. Statistični podatki prav dobro osvetljujejo obsežno in uspešno delo zavoda.

Ambulantni oddelek zaznamuje vsega 23.283 obiskov šolarjev, ki so prihajali zaradi zdravljenja ali pa po zdravstvene nasvete. Zavod vodi med drugim tudi šolsko kuhinjo kraljice Marije v Prečni ulici, kjer je bilo izdanih 9889 brezplačnih kosil, za znižano ceno pa 6842. Vsega je bilo preteklo šolsko leto izdano 17.842 kosil.

Šolska poliklinika organizira dalje vsako leto mlečno akcijo, pri kateri je v šolskem letu 1933-34 izdala 12.768 porcij zdravega in dobrega mleka na raznih ljubljanskih šolah. Na račun šolske kuhinje je odšlo letos 32 otrok na počitnice, na račun fonda za zdravstveno varstvo otrok pa 73 v različne kraje. Šolska kuhinja je poslala tudi 27 otrok na morje v Kraljevico.

Materi-mučenici

(† Mimici Heferle-Pfeiferjevi v spomin.)

Poslednji žarki jesenskega solnca so ožarjali Tvoje rodno mesto, belo Ljubljano.

Isti žarki so poslednjikrat sijali nad Tvojo mučeniško posteljo, spreminjali solze Tvojih, v smrtnem boju ugašajočih oči — v bisere. In smrtne srage na Tvojem bledem čelu so oznanjale, da biješ zadnji boj v življenju. — Poleg Tvoje postelje pa se je oglašalo novorojeno bitje, Tvoje nebogljeno dete, ki si mu dala življenje — za ceno lastnega.

Veliko je trpelo Tvoje izmučeno telo, a neizmerno več Tvoja duša ob misli, da zapuščaš dete, osirotelo, še preden se je zavedlo življenja. Dala si življenje za ideal materinstva, za ideal, ki svet ohranja ...

Ko se danes poslavljamo od Tvojih zemeljskih ostankov mi, Tvoji prijatelji, znanci, Tvoji neutolažljivi domači, že gleda z nadzemskih višav na nas Tvoja vsa prečiščena, s krono materinskega mučeništva ožarjena duša.

Spominjaj se nas vseh — in zlasti Tvojega zapuščenega nebogljenčka — pri nebeškem Plačniku Kristusu — uživaj večni mir in pokoj — mati — mučenica!

Žrebanje na umetniški razstavi

Ljubljana, 1. sept.

V okviru ljubljanskega jesenskega velesejma so naši umetniki tudi letos razstavili svoja dela. Posebnega navala v razstavni paviljon sicer ni bilo, vendar je bil obisk kar zadovoljiv. Tudi letos so na tej razstavi delili glasovnice. V nedeljo se je zbrala komisija, ki je imela nalogo, da pazi na pravilen potek žrebanja. Izžrebana je bila glasovnica št. 1466, ki nosi številko slike 36. Vrednost slike je cenjena na 1500 Din. Nagrade je sreča naklonila le-tem umetnikom: Nagrado 1000 Din je prejel g. Jakac in sicer za sliko »Novo mesto«; nagrado 700 Din je prejel g. Saša Šantl za sliko »Pogled proti Planici«; nagrado 500 Din za sliko »Ljubno« je dobil g. Klemenčič, nagrado 500 Din za sliko Vintgar-Skala« pa je prejel g. Germ.

Ženska roparica in tihotapka

Ljubljana, 11. septembra.

Veliki kazenski senat pod predsedstvom s. o. s. Franca Kovača je danes sodil o ropu 5 kg saharina. Na zatožni klopi sta sedela 34 letna sejmarica in tihotapka s saharinom Franja Slugova ter njen pomagač 30 letni Ferdinand Plavša. Prva je bila poleg ropa obtožena še vloma, prevare in poneverbe.

Letos 8. februarja je v Logu vdrla v stanovanje posestnika Vidmarja ter mu poleg drugih stvari odnesla tudi hranilno knjižico banovinske hranilnice z vlogo 3400 Din. — Letos februarja je tudi nagovarjala drugega obtoženca k roparskemu napadu na Marijo Brvarjevo, s katero je sklenila poprej neko saharinsko kupčijo. Slugova je tudi več kmetic opeharila za saharin tako, da jim je prodala sladkorno sipo za saharin. Slugova je okoli sejmarila in kupčevala. Kadar je bila prilika, je tudi kradla.

Dne 28. februarja sta izvedla roparski napad. Noč je bila temna. Oba sta šla nasproti Brvarjevi. Počakala sta jo v hosti na cesti iz Podzida proti št. Gotardu v Črnem grabnu. Ko je Brvarjeva s košem, v katerem je bilo 5 kg saharina, prišla mimo, jo je drugi obtoženec sunil v obcestni jarek, jo udaril s palico po glavi in ji iztrgal koš.

Danes sta oba obtoženca bistveno priznala roparski napad in rop 5 kg saharina. Krivdo pa sta zvračala drug na drugega. Slugova je dalje zatrjevala: »Mislila sem, da sem kupila pravi saharin in sem kot takega tudi kmeticam prodala. Bila pa sem sama ogoljufana.« Brvarjeva je kot priča oba močno obremenila. Bila sta obsojena: **Franja Slugova zaradi več deliktov na 2 leti robije**, 180 Din denarne kazni in v izgubo častnih državnih pravic na 5 let. Plavša Ferdinand pa zaradi ropa saharina **na 1 leto robije** in 2 leti izgube častnih pravic.

★

⊙ **Ljubljančanke v narodnih nošah na evh. kongresu v Mariboru.** Veličastnega evh. kongresa se je udeležilo tudi več Ljubljančanov in Ljubljančank. Dvanajst gospa je bilo v narodnih nošah, po večini v pečah. Ko so se ljubljanski udeleženci v soboto po procesiji vračali mimo knezoškofijskega dvorca, jih je ogovoril knezoškof dr. Tomažič, odkod so. Ko so mu povedali, da so prišli iz Ljubljane, je bil gospod škof zelo vesel in jim je rekel: »Izročite Ljubljani in Ljubljančanom moje najiskrenejše pozdrave ter moj blagoslov, ker imam Ljubljančane od srca rad.« Med gospami v narodnih nošah so bile med drugimi tudi: Weithauserjeva, Knezova, Dolničarjeva, Pucova iz Most ter Muhičeva in Sušnikova iz Vodmata. Vse ljubljanske udeleženke in udeleženci so prinesli iz Maribora najlepše vtise.

⊙ **Sedmi internacionalni limnološki kongres** se je mudil več ko dva tedna v naši državi. Limnologi so potovali preko Južne Srbije in pridejo 13. septembra z dopoldanskim brzovlakom v Ljubljano. Ogledali si bodo najprej muzej, posebno najdbe z Barja, popoldne pa bodo šli v jamo pri izviru Krke.

⊙ **Tujski promet v ponedeljek.** Naval tujcev ob velesejmskih dneh ponehuje. V ponedeljek je prispelo v Ljubljano še 154 tujcev.

⊙ **Močni nalivi.** V torek so se vrstili močni nalivi od 11. dopoldne do pozne noči. Nalivi so ponehali šele včeraj okoli 1. zjutraj. Vsega je v tem času padlo 29.1 mm dežja. Najhujši nalivi so bili v torek popoldne in po noči. Včeraj zjutraj je bilo prav hladno in močno megleno. Jutranja temperatura je bila 16° C nad ničlo, barometer pa se je dvignil na 763 mm. Zaradi nalivov so razni pritoki Ljubljanice precej narasli. Trnovska zatvornica pa ni bila odprta, ker Ljubljanica ni tako silno narasla.

⊙ **Katera dama želi najmodernejšo obliko filc klobuka, najnižje cene kakor žalni klobuk in pajčolan, naj obišče salon »Anita«, Ljubljana, Krekov trg 10.**

Mariborske vesti:

V mariborskih srednjih šolah 2238 učencev

Maribor, 11. sept.

Danes se je začel redni pouk na mariborskih srednješolskih zavodih. Letos jih obiskuje 2238 učencev, kar za 105 manj, kakor jih je bilo lansko leto. Številčno nazadovanje bi bila smatrati prav za prav za napredek v današnjih težkih časih, če bi ne bila v njem skrita tragična smer: nazadovalo je število s podeželja, ki nam je dajalo najbistrejše glavice in najboljše dijake! Med to mladino je nad tretjina (802) deklet! Med njimi samo na realni gimnaziji 479 in na gimnaziji 128 — toraj skupno 607 — dovolj za samostojen srednješolski zavod! Številčno najmočnejša je letos zopet realna gimnazija, ki je čisto »mestna« — število mladine s podeželja je namreč na zavodu malenkostno. Zavod ima 1212 gojencev (733 fantov in 479 deklet). Zavod se tudi letos bori s pomanjkanjem prostorov. Radi tega ima 8 oddelkov popoldanski pouk, 4 razrede pa ima na »posodo« v poslopju Trgovske akademije. Nižji razredi so prenapolnjeni, največ jih je v I. b, in sicer 68. Profesorski zbor šteje 46 moči ter je kompleten.

Na klasični gimnaziji imajo letos 740 gojencev, med njimi 128 deklet. Tudi tu se borijo s pomanjkanjem prostora ter imajo 3 razredi popoldanski pouk. Učnih moči šteje zavod 30.

Na učiteljišču imajo 198 kandidatov, in sicer 131 deklet in 67 fantov. Obstojajo še samo 3 letniki. V prvi letnik so razpisali sprejem, pa je bil pogoj, da se sprejmejo samo taki z odlično malo maturo. Seveda se ni nobeden javil! Vsi razredi imajo po zakonu predpisano maksimalno število učencev — ne sme jih biti na 30. Na učiteljišču čč. šolskih sester imajo še samo dva zadnja letnika. V prvem 18, v drugem 29, skupno 47 gojenk! — Trgovska akademija pa se diči s 141 dijaki. Naval v prvi razred je bil letos tolikšen, da so morali 35 prijavljencev zavrniti, ker ni prostora.

Mednarodni tat obsojen

Maribor, 11. sept.

Pred malim senatom tukajšnjega okrož. sodišča so sodili danes tata mednarodnega kalibra. Zagovarjal se je 30-letni brezposelni elektromonter Josip Gril iz Hamborna v Nemčiji. Gril je živel zadnje čase v Mariboru s svojo družino ter se na videz preživljal kot potnik. Potniški posel mu je bil priložnost za ogled stanovanjskih in premoženjskih razmer pri svojih žrtvah. Obiskoval je ljudi z raznimi predmeti, ki jih je ponujal v nakup. Pri tem pa je tudi oprezoval, kako bi se našla ugodna prilika za vlom. Na ta način je vršil svoj vlomilski posel daljšo dobo spretno in prikrito, da mu nihče ni mogel do živega. Odnašal pa je s seboj iz tujih stanovanj vse, kar se mu je zdelo količkaj primerno. Zlasti obleka in dragocenosti so mu bile dobrodošle. Gril ima v Mariboru in okolici na vesti vlome pri Josipini Abt, pri Achtiku Albertu, Gustavu Klamertu, Babuder Justinu, Veri Lakoša, Grobelšek Mariji, dr. Josipu Goričanu, je pa njegov vlomilski register najbrže še bolj pisan, samo da mu niso mogli vseh osumljenih pregreh dokazati. Še večje je število vlomov in tatvin v Avstriji. Največ jih je izvršil v okolici Gradca. Pred sodiščem je skušal večino pregreh utajiti, zlasti one iz Avstrije, vendar so mu priče vse poskuse ovrgle.

Obsojen je bil na 3 leta robije in po prestani kazni še na 3letni pridržek.

★

☐ **Magdalenska šola.** Neznosne šolske razmere na desnem dravskem bregu smo že svoječasno opisali. Sedaj je bila razpisana komisija, ki se je te dni ogledala v poštev prihajajoče gradbeno zemljišče v Magdalenski ulici, ki je določeno za novo šolsko poslopje. Baje je v razpravi dvoje načrtov, kako naj bi se šolski mizeriji odpomoglo. Eden zagovarja, naj bi se zgradilo poslopje v projektirani celoti, kar pa bi bilo sedaj skoro nemogoče. Drugi pa predlaga postopno graditev: najprej naj bi se postavilo mladinsko zavetišče, ki je v tem mestnem delu nujna potreba, in v tem poslopju naj bi bilo prostora tudi za pet razredov osnovne šole. Zgradba naj bi se postavila tako, da bi jo bilo pozneje mogoče nadograditi. Bila bi prav za prav oba načrta izvedljiva, če bi bila občina določila za to šolo, recimo one vsote, ki jih bo doplačala za mariborski grad. Tako pa se bojimo, da se šolske razmere na desnem dravskem bregu še ne bodo izboljšale.

☐ **Pred novo kolektivno pogodbo?** Delavstvo pri mestnih podjetjih prav za prav nima nobene pogodbe, temveč je zaposleno le po nekakem pravilniku. Sedaj pa je nastalo v nekaterih podjetjih gibanje, naj bi se ta pravilnik nadomestil s pravo pogodbo. Kakor doznavamo, se bavi s tem vprašanjem tudi že vodstvo Mestnih podjetij ter pripravlja osnutek skupne kolektivne pogodbe za vsa podjetja, ki naj bi vsebovala že posamezne določbe za vsako podjetje posebej.

☐ **Pogajanja za parcele.** Kakor doznavamo, se vodijo pogajanja med občino in posestnikom Scherbaumom glede nakupa njegovih parcel v Kopališki ulici južno od mlinskega poslopja. Te parcele bi bile za mestno občino velike važnosti, ker ima v načrtu podaljšanje Marijine ulice v Vetrinjsko ter priključek na Jurčičevo, odnosno nadaljni prodor skozi Gosposko ulico do Slomškovega trga. Na ta način bi dobil Maribor novo transverzalo, ki bi sekala celo cesto od vzhoda proti zapadu.

☐ **Nov reševalni avto.** Mariborski reševalci nujno potrebujejo nov reševalni avto. Da zberejo zanj potrebna sredstva, bodo imeli v kratkem večjo prireditev. Te dni bodo napravili po mestu za to prireditev zbirko.

☐ **Avto v grabi.** Osebni avto veletrgovca s sadjem gosp. Srečka Kranjca se je znašel v Radvanju v obcestni grabi. Pri tem sta prišla pod avto narednik Milan Vojnović in ključavničar Stanko Brcar, ki sta bila ob cesti. Oba sta dobila hude poškodbe ter se nahajata v bolnišnici.

☐ **Slike o evharističnem kongresu** dobite pri M. Japelj, Maribor. Serija po 6, 12 in 20 komadov 10, 20 in 30 Din v znamkah, poštnina 2 Din.

☐ **Izvošček pod kopiti.** Izvošček Franc Plevnik se je vozil v Počehovo, kjer se mu je konj splašil. Ko se je strla na vozu ruda, je izvoščka vrglo pod konja, ki ga je poteptal s kopiti ter mu zdrobil prsni koš. Nevarno poškodovanega Plevnika so prepeljali v splošno bolnišnico.

☐ **Poslovni red MP.** Upravni svet in ravnateljstvo Mestnih podjetij je poslovalo doslej brez poslovnika. Sedaj se ta poslovnik že sestavlja.

☐ **Milijoni za carino.** V avgustu so znašali dohodki mariborske carinarnice skupno 4,635.294 Din 50 par, od tega pa pri izvozu samo 14.392 Din.

☐ **Šef kirurgičnega oddelka splošne bolnišnice v Mariboru dr. Mirko Černič spet stalno ordinira od 11 do 13 v sanatoriju Gosposka 49.9**

Ptuj

Smrtna kosa. V graški bolnišnici je umrl 15 letni dijak Herman Wolf iz Ptuja. Prepeljali so ga v Ptuj in ga pokopali na okoliškem pokopališču v Ragoznici. Blag mu spomin!

Tudi na zagrebške srednje šole velik naval

Kakor v Ljubljani, tako je tudi v Zagrebu letos velik naval na srednje šole. Z malimi izjemami bodo letos zagrebške srednje šole tako natrpane z dijaki, da je vprašanje o otvoritvi četrte moške realne gimnazije spet stopilo v ospredje. Statistični podatki o številu dijakov v preteklem letu in številu dijakov, ki so se vpisali v novem šolskem letu 1933-34, so zelo zanimivi. Skoraj na vseh šolah, razen obeh učiteljišč, državnega in samostanskega, je viden porast. Če pa primerjamo število letos vpisanih dijakov v Zagrebu in v Ljubljani, vidimo, da je prirastek pri nas dokaj višji kakor v Zagrebu. **V preteklem letu se je v Zagrebu vpisalo na vse srednje šole 8093 dijakov, letos pa 8547, torej 454 dijakov več. V Ljubljani pa se je letos vpisalo okoli 700 dijakov več ko lani.**

Število vpisanih dijakov na obeh učiteljiščih je letos padlo, ker so prvi razredi ukinjeni. S tem hočejo preprečiti prevelik naval na učiteljišče, da ne bi število brezposelnih učiteljev še nadalje raslo. Samostansko učiteljišče je bilo letos prisiljeno odkloniti sprejem gojencev celo za drugi razred.

V torek popoldne je bila na zagrebški banski upravi sklicana konferenca, na kateri so bili navzočni predstavniki prosvetnega oddelka banske uprave in ravnatelji zagrebških srednjih šol. Razpravljali so o četrti moški realni gimnaziji, ki naj bi se zaradi prenapolnjenosti drugih zavodov odprla še letos. Ministrstvo prosvete je že obveščeno o velikem številu novih dijakov in je pričakovati, da bo vprašanje o novi zagrebški gimnaziji v najkrajšem času ugodno rešeno.

Kulturni obzornik

Problemi slovenske arhitekture

Na velesejmski arhitekt. razstavi smo imeli priliko videti razstavo treh problemov arhitekturnega dela, namreč male hiše za konec tedna (G. Ogrin, M. Oražem in drugi), planinska koča (B. Kobe) itd., gospodarskega poslopja in kmetije ter regulacije podeželskega naselja. Kakor je bilo razvidno iz pridejanih legend, sta osnutka za kmetijo in gospodarsko poslopje pa za regulacijo deloma produkt arhitekturnega oddelka kr. banske uprave v Ljubljani, deloma pa njegovo naročilo pri drugem arhitektu (Platner, menda tudi H. Hus). To delo in inicijativo je treba toplo pozdraviti, ker priča, da se tudi na odločilnem upravnem oblastvu globoko razmišlja o arhitekturnih problemih, zvezanih z gospodarsko in kulturno strukturo naše ožje domovine.

Po naročilu kr. banske uprave je razstavil Jože Platner osnutek gorske kmetije; H. Hus regulacijo Vižmarij; arhit. oddelek kr. banske uprave gospodarska poslopja v Rakičanu in Topolščici; kmetijsko poslopje sta imela tudi arhitekta Strenar in Kobe. V zvezi s temi osnutki se nam vriva samo ena misel, da se zde osnovani preveč iz predstave arhitekturnega tipa in premalo iz predstave geografsko-topografsko-gospodarske celote, v kateri bodo nastopali. Še največ tega individualističnega ali estetskega momenta hrani v sebi gorska kmetija, ki prav za prav ne sodi v nikako regulacijo; dolinska kmetija pa mora biti koncipirana iz doživetja onega kompleksa višjega tipa, ki vsebuje i individualnost predmeta i drugačnost predmeta v sosednem področju, njegovo povezanost v celotno naselbinstvo. Mislim, da je dolinska kmetija že eminentno regulacijski predmet in kot tak sredstvo velike agrikulturne politike. Še bolj velja to za regulacijo kraja. Ideal narodnega gospodarstva mora biti organično harmonično sodelovanje vseh geografskih faktorjev pri gospodarski uredbi. Z ozirom na to, da cela Gorenjska ni nič drugega nego pokvarjena dežela in nedozorelo mesto, si zato pravilne in dolgoročno zasnovane regulacije Vižmarij ni mogoče predstavljati drugače kot en del iz regulacije cele Gorenjske po natančnih statističnih spoznanjih ter doživetjih celotnih gospodarsko-kulturno-geografskih pogojev. Regulacija v tem smislu bo že tudi gospodarska in socijalna politika, ali z drugo besedo: zakonodaja, v vsakem drugem pogledu je preveč podobna krpanju starih predmetov.

Na razstavi, ki je bila res lepa in poučna, ker ni bila natrpana, je visel tudi načrt, ki je v takem smislu zakonodaven, to so vrstne hiše arh. Tomažiča Franceta. Priznati moram, da ima ta načrt vse moje simpatije. Kar je ravno, je dosledno, je veljavno, je naravno. Tomažič je eden izmed arhitektov, ki diktirajo življenje, a ne po katalogu modernih oblik, nego po intenzivnem doživljanju življenja samega, pogojev, po katerih se odvija. »Velikomestno« mišleča mestna uprava ne bi smela tega arhitekta niti za hip pustiti ob strani, ko gre za važna regulacijska vprašanja; a ker Ljubljana ljubi krivuljo, profil in arabesko, imamo regulacijo, kakršne si želimo. Tomažičeve vrstne hiše so dosleden razvoj hiš za Bežigradom in zanimivo je videti, kaj ima povedati novega k problemu. Jasna je Tomažičeva težnja k naselbinski obliki, izvirajoča iz doživetja velikega obsega in koncepta, edino pravilno, kajti le človek s tako strukturo bo podal tudi pravilno rešitev majhne forme. V medsebojni tekmi, ki jo opazujemo v družbi teh arhitektov, se bodo ta vprašanja še izčistila, naj bi ostali složni v iskanju končne rešitve, naj pa jih tudi še bolj kot doslej pritegne k sodelovanju javna uprava in to zlasti pri splošnih narodno-kulturnih vprašanjih, kot je ravno naše podeželje. V bistvu je cela Slovenija en sam regulacijski problem, če ga doživiš, ti bo vse ostalo poklonjeno. In naloga velikopotezne kulturne politike je, da moči, raztresene po svetu in služeče tisoč majhnim smotrom, zbere za dosego enega, a glavnega. R. L.

Germanstvo na Balkanu. Posebni zvezek »Europäische Revue« (Deutsche Verlags-Anstalt, Stuttgart—Berlin) je v 8. št. posvečen izključno kulturno-političnо-gospodarskim vprašanjem balkanskih držav v zvezi z germanstvom. Sodobna nemška politika posveča radi znanih motivov (Drang nach Osten) izredno pažnjo balkanskim državam. Za pričujoči zvezek »Evropske revije« so bili povabljeni k sodelovanju znani balkanski politiki in gospodarstveniki, da po svoje orišejo vpliv germanstva na Balkan. Tu si sledé med drugim sledeči sestavki: Jožef Hribovšek: Die Emanzipierung des Balkans; Jacob Herle: Deutschlands Wirtschaftliche Stellung auf dem europäischen Kontinent (s posebnim ozirom na Podonavje); Max Hahn: Wirtschaftliche Zusammenarbeit Deutschlands mit dem Südosten; Aleksander Cankov: Deutschland und Bulgarien; Stanimir Gladnev: Die Revolution in Bulgarien; Dimiter Mišaikov: Abriss der bulgarischen Wirtschaftsentwicklung; R. Fr. v. Brandenstein: Die neue deutsche Handelspolitik und ihre Folgerungen für Bulgarien; Panajis Tsaldaris: Die auswärtige Politik Griechenlands; Irini Athinaia: Die griechische Literatur der Gegenwart; Jovan M. Jovanović: Die Lage Jugoslawiens und seine Beziehungen zu Deutschland; Velimir Bajkić: Die deutsch-jugoslawischen Wirtschafts-Beziehungen; M. T. Seleković: Über den deutschen Einfluss auf die südslawische Literatur; G. Tasca: Die wirtschaftliche Lage Rumäniens; C. Radulescu-Motru: Rumänien und die deutsche Kultur; Hermann Ullmann: Die Südostdeutschen itd. Ker smo prepričani, da bodo ti sestavki zanimali slovensko politično, gospodarsko in kulturno javnost, smo opozorili nanje vsaj z naslovi. Kolikor moremo soditi po sestavku: Über den deutschen Einfluss auf die südslawische Literatur, utegnejo biti članki prilično objektivno zasnovani. V tem članku gleda Seleković na nemški literarni vpliv z dveh zorišč: s pozitivnega in negativnega. Popolnoma negativen vpliv je bil oni, ki se je nasilno vrinjal med jugovzhodne slovanske sosede (Slovence, Hrvate in Vojvodinske Srbe) in ki datira že od progona svetih apostolov Cirila in Metoda; ta ni prenehal vse do konca svetovne vojne. Drugi vpliv je manj negativen: naši pisci so se vzgajali v dvojezične književnike. Teh si Nemci niso nasilno pridobili, marveč z više stoječo kulturo. Dasi je to tragika tedanjega našega književnega rodu, vendar ni vzeti tega pri vseh, katere pisec navaja, resno. Kar je Prešeren velikega ustvaril, je izšlo v slovenskem jeziku. Isto velja za Šenoo ter še za nekatere druge. Vsi ti so ostali zvesti svojemu narodu v delu in misli. Pozitiven vpliv pa vidi avtor v sledečih dejstvih: dela velikih nemških književnih tvorcev (Goethe, Schiller, Lessing, Herder, Wieland, Heine) kakor tudi manj pomembnih, so se prevajala na naše jezike z veliko vnemo. Iz teh prevodov se je prelival vpliv v naše književnike. Največjo vrednost pa polaga avtor na slovensko reformacijo, hrvatski ilirizem in srbsko jezikovno prerojenje, ki ga je povzročil Vuk Karadić. Za vsa ta gibanja, ki so pognala južnoslovanske narode v narodno aktivnost, je dalo sunek germanstvo. V prvem je sodeloval Luther, v drugem Herder s svojo idejo v zgodovinski vlogi Slovanov, v tretjem pa Kopitar, brez katerega si ni mogoče misliti Vuka Karadića; in ker je bil Kopitar sam prepojen z ljudsko-narodnostno izdajo nemške romantike, se mora Vuk končno zahvaliti za svoje delo nemški romantiki ...« Vse to, deloma tudi poslednje, je resnično. Res je tudi, da je prenekatero seme iz germanskih dežel padlo v našo literaturo. Toda pretirano poudarjanje nemško-južnoslovanskih zvez v preteklosti in sedanjosti, zlasti danes, ko skušajo Germani svoj imperialistični vpliv znova raztegniti čez južnoslovanske narode, ni na mestu. Medsebojni vplivi posameznih umetnostnih, znanstvenih in drugih tokov gredo čez vse narode in vse dežele. Brez ozira na prijateljstvo; brez ozira na priznanje. To ni nič novega, in nič posebnega. Saj itak vsak narod po svoje oplodi sleherno uvoženo misel, tako da postane njegova duševna lastnina. Pravimo samo: ob reviji, ki je posvečena germano-balkanskim zbližanjem, ni na mestu pretirano poudarjanje duhovne odvisnosti južnoslovanskih narodov od nemške kulture, tem manj, ker smo prejeli poleg kulture tudi temeljitih udarcev. — Lep je potopis pisatelja Gerharta Pohla »Erlebnis Südslawien«. Zdi se, da nehavajo gorostasni orisi o prebivalstvu onkraj Hrvatske. Človeku so se pred leti lasje ježili. Samo če ni vse to združeno z namenom, ki smo ga zgoraj nakazali. Slovenci kot najbližji sosedje germanstva in njegovi tisočletni sužnji, pač bolje poznamo metode nekdanjih gospodarjev, zato ne verujemo nobeni besedi, ki pride z one strani. —č.

Dva vlomilca pobegnila iz zaporov

Ljubljana, 11. sept.

V 1. nadstropju ljubljanske kaznilnice so posebne skupne celice za zapornike, ki so še v preiskavi ali pa čakajo le še na pravomočnost sodbe.Te celice imajo okna obrnjena na malo dvorišče, ki spaja glavni vhod med kaznilnico in sodnim poslopjem. Zid med obema poslopjema je visok do 5 m. V skupni celici št. 116 omenjenega trakta je bilo nastanjenih 6 preiskovancev in deloma obsojencev. Skupaj spravijo take obdolžence, ki niso v nikaki zvezi z njih zločinom, ker ne morejo dati vsakemu posebne celice zaradi prevelikega števila osumljencev.

V tej celici sta bila med drugimi nevarnimi tipi tudi

dva glasovita vlomilca:

Anton **Anžur**, samski delavec, že dolgo se preživljajoč z vlomi, rojen 29. sept. 1895 v Gaberju, okraj Litija, pristojen v občino D. M. v Polju, stanujoč v Spodnji Zadobrovi. Bil je zaradi vlomov po prevratu že kaznovan na večletno robijo. Bil je svojedobno član vlamilske tolpe, ki je ropala po tovornih vagonih v Zalogu. Tone Anžur je visok 168 cm, krepke postave, podolgovatega obraza, nekoliko bledikast, kostanjevih las, visokega čela s plešo, živih oči in dobrih zob. Brke ima angleško pristrižene. Je oblečen v čedno civilno obleko.

Tone Anžur bi se **moral jutri ob 11. dopoldne zagovarjati pred malim kazenskim senatom** zaradi raznih vlomov, ki jih je sam izvršil v kranjski okolici, ali pa drugod s svojim bratom Jožetom, ki je bil že lani obsojen na 18 mesecev. Jože je zahteval obnovo procesa. Stvar se je silno zavlekla. Bile so že 3 razprave.. Pri eni teh razprav je ukazal drž. tožilec aretacijo brata Toneta, ki je mirno sedel med poslušalci in pazljivo sledil obravnavi. Gotovo je Tone kot star kriminalni praktik računal, da bo jutri pred senatom prejel hudo večletno kazen. Zato je zasnoval beg iz preiskovalnega zapora. Za prijatelja in somišljenika je našel v celici drugega zločinca.

Jože Centa je bil. To je mlad tip, tudi poklicni vlomilec, rojen 24. februarja 1907. v Želimlju, ljubljanska okolica. Visok je 173 cm. Krepak, podolgovatega obraza, rjavih las, zdrav, bolj nizkega čela, rjavih obrvi, sivih oči, slabih zob in obrit. Tudi on je bil še civilno oblečen.

Jože Centa je bil 27. julija pred malim kazenskim senatom obsojen na 3 in pol leta robije zaradi vloma v trafiko na Krekovem trgu. Njegov pomagač Robert Koželj pa na 2 in pol leta. Oba sta vlo ila v noči od 12. na 13. junija letos ter odnesla za 700 Din cigaret in večjo vsoto denarja. Centa se je proti sodbi pritožil zaradi previsoke kazni ter je tako še v civilni obleki čakal na končnoveljavno sodbo.

Kako sta se pripravljala in pobegnila.

Prvo vprašanje trenutno še ni razjasnjeno ker se vodi preiskava. Pač je verjetno, da sta načrt za beg snovala že dalj časa v vseh podrobnostih Posrečilo se jima je spraviti v celico fino žago. Preskrbela sta si tudi oljnato konzervno škatljo. Računala sta le na deževno in viharno noč. Taka noč je bila nocojšnja. Ko so ostali zaporniki trdno spali, sta se oba spravila na žaganje okenskega železnega križa. V žaganju železa sta prava specijalista. Nažagala sta samo spodnji del pokončnega droga toliko, da sta ga potem s stolovo nogo toliko napognila v stran, da sta se pozneje lahko splazila nemoteno ven. Da se ni čul šum žage, sta jo vedno mazala s konservnim oljem. Kakor računajo, je to delo trajalo dobri dve uri. Po končanem delu sta razrezela dve rjuhi čez pol, prav tako tudi vzglavni blazini. Tako napravljeno vrv sta privezala za drug drog ter se spustila z okna na dvorišče. Prvo nadstropje ni kdovekako visoko. Bil je skok na tla prav za prav igrača dvema skokov vajenima vlomilcema.

V tem času 23.30 je divjal najsilnejši naliv tako, da je bila Miklošičeva cesta prazna ljudi in nočnih pasantov, kakor tudi vse sosedne ulice. Naliv je trajal do pol 1 ter je v tem času padlo nad 11 mm dežja.

Ker sta poznala krajevne razmere v kaznilnici, sta jo z dvorišča naglo mahnila k leseni lopi, kajti dragocena jima je bila vsaka minuta, dobro prevdarjajoč, da ju bodo ostali zaporniki gotovo izdali in bodo alarmirali paznike, ki so bili v nočni službi. To se je tudi zgodilo.

Pri lopi sta se zavihtela na lopino streho, od tam pa skok na vrh zidu in nato z zidu na Miklošičevo cesto. Prvi je skočil Jože Centa. Za njim se je spustil Tone Anžur.

Paznik, ki je služboval pri glavnem vhodu, je prišel na dvorišče. Med nalivom je začul z okna glas:

»Gospod paznik! Prav sedaj sta skočila na cesto!«

Paznik je urno odhitel skozi glavna vrata na Miklošičevo cesto. Jože Centa kot izvežban tekač je že izginil v temi. Tone Anžur pa se je prav pripravljal za njim. Videč nevarnost, ko je čul rožljanje ključev, jo je jadrno popihal po cesti proti Kralja Petru trgu. Paznik mu je bil že za petami. Anžur je krenil v Tavčarjevo ulico, da bi tako zmedel zasledovalca. Med zasledovanjem je paznik klical stražnika in ljudi na pomoč. Pri hotelu Štrukelj je hotel Anžur zaviti v Komenskega ulico. Neki gospod se mu je postavil nasproti, pa ga je odrinil proč in zdirjal naprej. Kmalu pa je tudi on izginil kot kafra v temo. Ni bilo več nobenega sledu niti za Cento niti za Anžurjem.

Prvi vlomi?

Kje in kod sta se oba ubežnika sešla, ni še znano. Gotovo sta je mahnila proti Vevčam. Za to govori okolnost, da je bil kmalu po polnoči **poskušen vlom v skladišče usnja** pri Mergentalerju v Mostah. Vlomilca sta se hotela pač preskrbeti z usnjem, ki bi ga nato po svojih pomagačih in skrivališčih spravila v denar. Kriminalni organi pa so prepričani, da bodo sledili prihodnje dni mnogi nočni vlomi v okolici in tudi po drugih krajih. Koliko časa se bosta lopova skrivala po tajnih kotih in gnezdih, ni mogoče vedeti. O begu pa so bile že po noči in davi obveščene vse varnostne oblasti in orožništvo, ki je takoj pričelo s kontrolo sumljivih tipov v svojem okolišu.

Vest o drznem begu je vzbudila povsod v mestu precejšnjo senzacijo, zlasti na sodišču.

Orožniki v Vevčah so bili davi zgodaj obveščeni o drznem begu vlomilca Toneta Anžurja, ki je orožnikom znan kot eden najnevarnejših vlomilcev, banditov in tudi tihotapcev. Tone je bil že večkrat v Avstriji. Dobro pozna tihotapska pota čez Jezersko. V Avstriji je bival poprej dalj časa ter se tam skrival zaradi raznih, pri nas izvršenih vlomov. Ni izključeno, da sta Anžur in Centa usmerila pot proti meji na Jezersko.

Osebne vesti

= **Finančni direktor** g. dr. Valjavec Ljudevit je 10. t. m. nastopil svoj redni letni odmor. Odsoten bo do 16. oktobra. Nadomestuje ga pomočnik finančnega direktorja g. Sedlar Avgust, ki sprejema stranke dnevno od 10 do 12.

= **Poroka.** V cerkvi sv. Mihaela pri Šoštanju se je poročil g. Franče Cvenk z gdč. Štefko Kodrunovo. Obilo sreče.

= **Napredovanje državnega tožilca.** Državni tožilec v Ljubljani g. Viljko **Lavrenčak** je napredoval iz 2. v 1. stopnjo III. skupine.

= **Iz sodnijske službe.** Napredovali so: v III. skupino 1. stopnja s. a. s. dr. Milko **Gaber** in s. a. s. dr. Gašper **Stojkovič**, oba pri apelacijskem sodišču v Ljubljani, dalje Jakob **Jerman**, starešina okrajnega sodišča v Ljubljani, **Kacjan** Anton, starešina okrajnega sodišča v Novem mestu, **Trinkaus** Ivan, starešina okrajnega sodišča v Ljutomeru in **Komapara** Fran, starešina okrajnega sodišča na Vranjskem.

Koledar

Sreda, 12. septembra: Ime Marija; Macedonij, škof.

Ostale vesti

— **Sporočilo zaradi oglasov.** Zveza gostilničarskih združenj v Ljubljani poroča, da pobira potovalna pisarna z imenom »Reisedienst Österreich Jugoslavien« Wien II., Praterstrasse 26, za brošuro »Reiseland Jugoslavien« oglase. Po informacijah, ki jih je dobila od merodajne strani na Dunaju, je potovalna pisarna z naznačenim imenom nepoznana.

— **Za revno družino v Strugah** je darovala neimenovana delavka neke ljubljanske tovarne 50 Din, — Revež reveža razume in mu rad pomaga. Bog bodi plemeniti delavki bogat plačnik!

— Pri težkočah v želodcu, gorečici, zmanjšani slasti do jedi, zaprtju črevesa, pritisku na jetra, tesnobnih pojavih, tresenju udov, zaspanosti, povzroči čaša naravne »Franz-Josef« grenčice točno poživljenje v zaostali prebavi. Zdravniška sporočila iz tropičnih dežel hvalijo »Franz-Josef« vodo kot važno pomožno sredstvo proti griži in obolenju želodca, ki nastopata v družbi mrzlice

— **Slaba letina.** Šmartno pod Šmarno goro: Naši kmetje prav z žalostjo kopljejo krompir, ker ga je več ko polovica gnilega. Na nekaterih njivah je že popolnoma segnil. Žito je bilo tudi slabo, ker je po zimi pognilo, tako da bo v splošnem pridelek pri nas prav slab. Sadje je ponekod malo boljše obrodilo, predvsem hruške, katere pa ljudje prav skrbno sušijo.

— **V Službenem listu** kraljevske banske uprave dravske banovine št. 72 je objavljen »Zakon o izpremembah in dopolnitvah v zakonu o državljanstvu«, dalje »Naredba o zaščiti kmetov«, »Naredba o prepovedi popravljanja obleke in obutve po industrijskih (tvorniških) obratih za obleko in obutev in po njihovih podružnicah in prodajalnah«, »Iz premembe in dopolnitve pravilnika k zakonu o neposrednih davkih«, »Razglas o dodatku na avtobusne vozovnice v tednu Rdečega križa« in »Objave banske uprave o pobiranju obč. trošarin v l. 1934«.

— **Tečaj za razbiranje in vlaganje sadja** priredi banovinska kmetijska šola na Grmu pri Novem mestu v ponedeljek, dne 17. septembra. Tečaj se prične ob 8 zjutraj.

— **Prepovedan tisk.** Službene novine št. 206 objavljajo, da je državno pravdništvo v Zagrebu prepovedalo prodajati in razširjati št. 9 tiskop. »Hrvatska revija«, ki se tiska v Zagrebu.

— **Samo naravna JORDAN grenčica** Vam pomaga pri bolezni prebavnih organov. Glavno skladišče: Belgrad, Knez Mihajlova 16.

CITROEN AVTO
v vrednosti
Din 62.500·-
za
TOMBOLO
v Kranju 16. sept.
je včeraj dospel ter je razstavljen v paviljonu na Glavnem trgu v Kranju. Avto je največji in najdražji dobitek vseh tombol v državi!

— **Kubična računica** za deske (žagance), remeljne, plohe, polmorale, morale, madrierje itd. Sestavil Mirko Logar, 312 strani, vezana stane 45 Din, založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. — Kako potrebna je bila te vrste kubična računica, pričajo mnoga povpraševanja in naročila. Lesni trgovci, posebno naši kmetski gospodarji bodo našli v tej knjižici vse potrebne račune za prodajo ali nakup te vrste lesa. Tu najdejo že izračunane tabele za vse te vrste lesa v vsaki množini, debelini in širini. Treba je knjižico dodobra pregledati, da si v slučaju potrebe prikrajšajo na času in da se seznanijo s sestavo računov. Tabele so sestavljene tako enostavno in pregledno, da si bo vsak lahko izračunal po vzorcu tabele za poljubno množino in vrsto lesa, brez zamudnega računanja in izgube časa — to pa natančno in sigurno. Knjižica bo postala za vsakega trgovca kot gospodarja nepogrešljiv pripomoček pri takih kupčijah. Če hočete opraviti vaše lesne kupčije dobičkanosno, omislite si Kubično računico za deske, remeljne, plohe i. t. d.

— **Obiščite lepo razstavo** izvirnih del slovenskih umetnikov: Jakopič, Vavpotič, Gaspari, Loboda, Klemenčič in drugi. — Odprta do 16. septembra v Jakopičevem paviljonu.

— **Ribarska razstava na velesejmu** bo odprta ves teden vključno v nedeljo, 16. t. m., da se omogoči obisk šolske mladine in vojaških edinic. Vstopnina 1 Din.

— Doraščajoči mladini nudimo zjutraj čašico naravne »Franz Josefove« grenčice, ki doseza radi tega, ker čisti kri, želodec in črevo, pri dečkih in deklicah prav izdatne uspehe.

Nevaren „telefonček“

Šmartno pod Šmarno goro, 8. septembra.

Albin in Ludvik iz Zgornjih Gamelj sta se v petek igrala z električnim tokom, ki bi bil skoro kmalu oba ubil. Albin je privezal žico na kovinski del električne žarnice ter to napeljal ven na dvorišče, kjer je žico pritrdil na malo deščico. Nato je na stikalu vključil električni tok. To deščico, ovito z žico, je dal v roko svojemu tovarišu Ludviku in mu rekel: »Poslušaj, to je telefonček, kako brni!« Ko je Ludvik prijel za žico, je takoj nezavesten padel na zemljo. Ko je to videl Albinček, je ves prestrašen hotel ta »telefonček« Ludoviku vzeti iz rok. A telefonček je tudi Albina vrgel ob tla. K sreči so bili prav v bližini ljudje, ki so to takoj zapazili, ker drugače bi bila oba »monterčka« plačala s svojim življenjem. Posrečilo se je obuditi ju iz nezavesti. Oba pa imata do kosti ožgane roke in ju mora zdraviti zdravnik.

Celje

Novi zvonovi v Marijini cerkvi. Na praznik Marijinega imena bo prevzvišeni g. knezoškof lavantinski dr. Ivan Jožef Tomažič posvetil v Mariboru tri velike zvonove za Marijino cerkev v Celju. S tem bo izpolnjena dolgoletna želja blagega dobrotnika gospoda Sebastijana Seliška, ki je velikodušno omogočil, da bo Marijina cerkev po 18 letih zopet imela mogočne zvonove. Skupna teža namreč znaša 41 stotov. »Jaz hočem nove zvonove Marijine cerkve še slišati,« tako se je večkrat izrazil gospod Boštjan. In jih bo slišal. V nekaj dneh bodo zapeli iz visokih lin stolpa Marijine cerkve. Iskreno želimo, da bi jih gospod Selišek kljub visoki starosti še dolgo poslušal — tja do skrajnih mej človeškega življenja. Veliki zvon — 23 stotov — bo posvečen sv. Sebastijanu, krstnemu patronu g. Seliška; drugi — 11 stotov — Mariji Vnebovzeti, in tretji — 7 stotov — sv. Jožefu. Četrti zvon, ki mu je prizanesla svetovna vojna, ima ime svetega Maksimilijana. Svetih obredov v Mariboru se osebno udeleži tudi g. Selišek, ki bo boter vsem trem zvonovom. Bog daj, da bi bili novi zvonovi v večno srečo velikodušnemu dobrotniku, kakor tudi vsem Celjanom brez izjeme. — V četrtek bodo zvonovi v teku popoldneva po dveh tovornih avtomobilih pripeljani v Celje, in če bo šlo vse po sreči, bodo v soboto ob 3 popoldne prvikrat slovesno zazvonili: Bogu v slavo, Selišku Sebastijanu v zahvalo, Celjanom v pozdrav.

Smrtna kosa. Za kresijo štev. 14. je umrla ga. Marija Cinek roj. Rojnik, 41 let, kontoristinja; v javni bolnišnici pa ga. Marija Podgornik, 29 let, žena šoferja iz Sp. Hudinje. Naj počivata v miru!

Kdo bi vzel 10-letnega fanta za svojega? Obračamo se na tem mestu na dobra srca, ki bi bila pripravljena vzeti 10-letnega fanta, siroto, za svojega. Fant je močan, zdrav in priden. Naslov pove podružnica »Slovenca« v Celju.

Redna občinska seja okoliške občine bo v petek, dne 14. t. m. po daljšem času v posvetovalnici na Bregu.

Kapelico na Dolgem polju, ki je že v zelo slabem stanju, so vendar začeli enkrat temeljito popravljati.

Naznanila

Ljubljana

1 *Nočno službo imata lekarni:* mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4; mr. Ramor, Miklošičeva cesta 29.

Maribor

m *Klub mariborskih katoliških akademikov*, včlanjenih v »Panoniji«, ima drevi ob 18 v Gledališki 2 odborovno sejo. Zato je obvezna udeležba za odbornike, vsi člani pa so vabljeni.

Celje

c *Apologetični odsek DMK* ima drevi sestanek. Na dnevnem redu je predavanje: Apostolat dekleta. Pridite točno ob običajni uri!

c *»Celjski Zvon«* prične jutri, v četrtek, zopet z rednimi pevskimi vajami. Jutri bo skupna pevska vaja. Začnemo z novim programom. Novi pevci dobro došli!

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

OPERA (Začetek ob 20)

Sobota, 15. septembra: *»Sveti Anton, vseh zaljubljenih patron«*, Izven.
Nedelja, 16. septembra: *»Manon«*. Izven. Znižane cene.

Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani opozarja na velike ugodnosti, ki jih nudi razpis gledališkega abonmaja stalnim posetnikom gledališča. Abonma velja za 38 predstav v teku sezone, in sicer dobe abonenti 20 dramskih ter 18 opernih in operetnih predstav. Cene abonentom so znižane od 30 do 45 odstotkov od dnevnih dramskih in opernih cen. Takse, katere mora plačevati gledališče, so že vračunane v obroke, ki se plačujejo mesečno skozi deset mesecev za letni abonma. Razpisanih je pet abonmajev: stalna Sreda in Četrtek ter abonmaji A, B in C. Otvoritev sezone bo v drami predvidoma v soboto, 22. septembra.

Radio

NACIONALNA URA

Dne 12. t. m. predava v nacionalni uri g. Budimir Švabić o Šumadiji in njeni vlogi pri osvoboditvi Jugoslovanov. V Šumadiji je prenehala srednjeveška država Nemanjićev in v njej se je začela obnova Srbije. Veliki vodja Karagjorgje je pokazal Šumadiji ujeno pot k osvoboditvi, ki je prinesla kmalu tudi svobodo ostalim narodom.

Programi Radio Ljubljana:

Sreda, 12. septembra: 12.15 Plošče 12.50 Poročila 13.00 Čas, plošče 18.00 Radijski orkester 18.40 Čudežne dogodivščine strica Gašperja (Valo Bratina) 19.00 Plošče 19.10 Šumadija in njena vloga v zedinjenju Jugoslovanov 19.30 Pot v Jonsko morje (Davorin Ravljen) 19.50 Čas, jedilni list 20.00 Orgelski koncert g. Schuschiga, stolnega organista v Celovcu 20.45 Operne duete pojeta gg. Gostič in Marjan Rus 21.30 Radijski orkester 22.00 Čas, poročila, lahka glasba (Radijski orkester).

Drugi programi:

SREDA, 12. septembra. *Belgrad, Zagreb:* 20.00 Prenos iz Ljubljane — *Dunaj:* 17.25 Donski kozaki 20.00 Proslava spomina P. Marka Aviana 21.45 Radijski orkester — *Budimpešta:* 19.50 Opereta 22.15 Ciganska glasba 22.45 Operni orkester — *Milan-Trst:* 20.45 Veseloigra — *Rim-Bari:* 20.45 Dve operi — *Praga:* 19.00 Kača in raca, igra 20.10 Beethoven, Serenada v d-duru 21.00 Orkestralni koncert — *Bratislava:* 19.20 Mandolino 20.30 Igra 21.00 Violinski kvarteti — *Varšava:* 21.00 Chopinova klavirska glasba 21.40 Vokalni koncert 22.15 Plesna glasba — *Monakovo:* 21.00 Vesel večer — *Frankfurt, Vratislava:* 21.00 Zadnji dnevi Huttena — *Lipsko:* 21.00 Valčkov večer.

Meščanska šola v Litiji

O tem vprašanju, ki pretresa sedaj Litijo, smo na naš zadnji dopis prejeli od predsednika pripravljalnega odbora daljši dopis, iz katerega povzemamo tele stvarne ugotovitve:

Oba občinska odbora, Litija in Šmartno, sta v principu sklenila ustanoviti meščansko šolo, občinski odbor Litija je sklenil posojilo 500.000 Din in za stroške prvega letnika 18.000 Din votiral, potrebne prostore za prva dva letnika meščanske šole pa je dala na razpolago tukajšnja predilnica po svojem ravnatelju Preissu z zagotovilom enega leta in nadaljnjim zagotovilom, da odpove prostore za slučaj potrebe, ki pa pri sedanji konjunkturi v doglednem času ne bo podana, 6 mesecev pred potekom dotičnega šolskega leta. Dne 4. sept. se je vršil komisijski ogled teh prostorov in je komisija te prostore odobrila. Za prvo leto so tedaj prostori zagotovljeni, več kot verjetno pa tudi še za nekaj let naprej. Na podlagi vseh teh dejstev je občina Litija že vložila prošnjo za ustanovitev enega ali dveh razredov meščanske šole že za leto 1934-35 in se prošnja že nahaja v Belgradu pod osebnim zagotovilom g. bana, da to prošnjo podpre, kar se je gotovo zgodilo.

Seveda je treba misliti v teku časa na zidavo posebnega poslopja za meščansko šolo, ker je komisija dne 4. sept. 1934 izjavila, da nadzidava narodne šole ne bi bila prikladna, ker se s tem zavre njen razvoj. Ta vidik sta upoštevala tudi že občinska odbora in takojšnje ustanovitve šole nista vezala na vprašanje bodoče zidave.

Tako je dana vsa možnost, da se prvi razred meščanske šole lahko takoj prične, ko bo po ministrstvu dovoljen. Kar se tiče očitka prenagljenega vpisovanja, pa je stvar tale: Vršilo se ni nobeno vpisovanje, temveč je pripravljalni odbor le z javnim razglasom naprosil prebivalstvo, da priglasi otroke, ki bi se v meščansko šolo že letos želeli vpisati, da tako zve točno število. Na ta način se je oglasilo samo iz Litije in Šmartna že za letos 58 učencev. Če pa se upošteva učence iz daljšega okoliša, pa jih bo nad 70, kakor se je to naznanilo in se mora to po zakonu storiti v prošnji za ustanovitev meščanske šole.

Ukradeno kolo

Rajhenburg, 9. sept.

Včeraj zjutraj je g. Franjo Vojtkovsky, med tem ko je šel v cerkev, shranil svoje kolo ob hodniku cerkvene hiše, kjer stanuje organist. Neznan uzmovič se je poslužil prilike ter kolo ukradel. Očividci pripovedujejo, da je bil to 20 letni fant, ki ga pa ni nobeden poznal. Tudi se zanj ni nobeden zanimal, ker je bil tat popolnoma ravnodušen, kakor da bi bilo kolo njegovo. Kolo je znamke »Opel« št. 92023., sprednji del pobarvan zeleno, drugače črno. Balanca navzgor zakrivljena, tanka, z rdečimi gumijevimi držaji in svetla. Kolesa pobarvana črno in zelene črte so na njih nekako krive. Kolo ni dirkalno. Blatniki imajo niklaste droge in zakrvljene. Plašči so sešiti s čevljarskim strojem, sicer pa v dobrem stanju. Sedež je nekoliko zarjavel in na vrhu nekoliko opraskan. Ker bo tat gotovo skušal kolo spraviti v denar, se naproša vsakdo, da če bi kaj takega opazil, prijavi najbližnji orožniški postaji, ali pa proti nagradi na naslov: Franjo Vojdkovsky, Senovo 62. Rajhenburg.

Za večno je zatisnila svoje blage oči naša zlata mamica in stara mama, vdova, gospa

LINA PRETNARJEVA

lastnica izdelovalnice »Baby« čevljev in opank v Tržiču

dne 11. septembra 1934, po kratki in mukapolni bolezni, previdena s tolažili svete vere.

Pogreb predrage bo v četrtek, dne 13. septembra t. l. ob 11 s sv. mašo iz hiše žalosti na domače farno pokopališče v Tržiču.

Prosimo tihega sožaljal

Rodbini MANDIČEVA in MEZEKOVA

Brez posebnega obvestila

ČUDEŽ OB MARNI

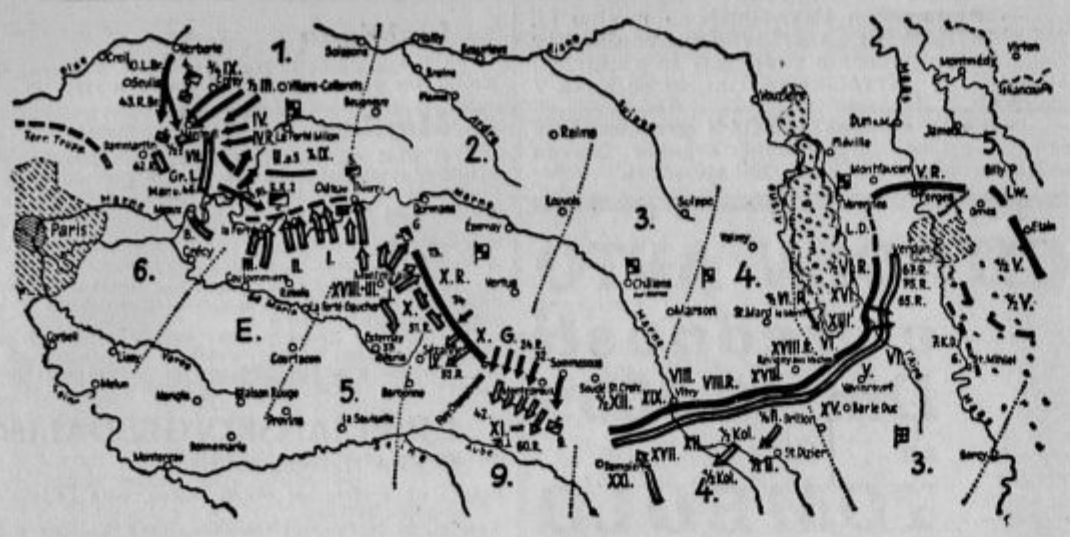

Francoski in nemški listi obnavljajo te dni spomin na bitko ob Marni od 5. do 9. septembra 1914, ki jo Nemci po pravici označujejo za »tragedijo ob Marni«, Francozi pa za »čudež ob Marni«. Sicer se je pa spomin na tiste usodne dneve vedno znova oživljal in motril pod najrazličnejšimi vidiki. Morda je samo okrog Verduna vojna literatura tako narasla kakor o septemberskih dogodkih na Marni.

Vsi nemški vojni viri vale krivdo na nesposobnost vrhovnega poveljnika. Najprvo mu očitajo, da šef generalnega štaba general Moltke ni doumel genialnosti Schlieffenovega načrta in mu zato tudi ni zaupal. Nemško prodiranje v Francijo in pohod na Pariz je v nemškem generalnem štabu bil izdelan že nekaj let pred izbruhom svetovne vojne. Načrt je izdelal do vseh najmanjših podrobnosti polkovnik generalnega štaba von Schlieffen. Jedro načrta je obstojalo v sledečem. Za bazo in izhodišče velike ofenzive nemških armad se vzame močno utrjeni Metz. Tu je osišče levega in desnega krila napadalne fronte. Levo krilo naj bi bilo šibko in naj bi napad le bolj »markiralo«, ker itak ni bilo pričakovati posebnih uspehov v kakem frontalnem napadu proti presilno utrjeni francoski liniji Verdun-Thoul-Epinal-Belfort. Zato pa naj bi vso silo ofenzive prevzelo desno krilo, zavzelo v hitrih pohodih Luksemburško in Belgijo, sunilo do morja in udarilo v obkroževalnem pohodu na Pariz od strani, ki ni bila zavarovana z utrdbami, kakor ob nemški meji.

Moltke, tako pravijo sedaj Nemci, ni razumel preprostosti in ženijalnosti Schlieffenovega načrta. Brez potrebe je krepil levo krilo in ga poganjal proti silno utrjeni francoski obrambni črti, kjer je brezupno izkrvaveval, desno krilo pa ni bilo dovolj močno, da bi dovolj naglo zrušilo Belgijo in udarilo na Pariz.

V resnici so bile francoske armade v prvih dneh septembra na hitrem umiku proti Parizu. Nemške armade so zmagovito pritiskale za njimi in že prekoračile Marno, tako da so bile prve čete le še dobrih 40 km oddaljene od Pariza. Na Marni je tedaj stalo 5 nemških armad in sicer prva pod poveljstvom gen. Klucka, II. pod vodstvom gen. Bülova, III. je poveljeval gen. Hansen, IV. württenberški prestolonaslednik in V. pruski prestolonaslednik. Proti njim so pričeli Francozi obupno ofenzivo, ki naj bi rešila Pariz in sploh grozeči predor francoske fronte. V 3 dnevni strašni bitki so Francozi ustavili nemško prodiranje. Francoski protisunek je zlasti silno zadel II. armado gen. Bülowa, ki se je moral pričeti umikati, med tem ko je I. armada gen. Klucka še vedno po malem napredovala. Tako se je zgodilo ,da je med I. prodirajočo Kluckovo armado in II. armado Bülowa naenkrat nastala nevarna luknja, ki so jo Francozi v hipnem navdihnjenju takoj izrabili. V to odprtino med I. in II. nemško armado so pričeli potiskati francoski polki kot jeklen klin, ki je vedno bolj razdvajal nemško napadalno fronto.

Vrhovnemu poveljniku, ki je ostal s svojim štabom na Luksenburškem, so sporočili opasen položaj na bojišču. Mesto da bi okrepil napad — tako pravijo Nemci — in izčrpane francoske čete potisnil nazaj — mu je pa upadel pogum, zlasti, ker itak ni zaupal Schlieffenovemu napadalnemu načrtu. Poslal je na bojišče podpolkovnika Hentscha, naj pregleda položaj in če se mu zdi nevaren, naj v njegovem imenu zapove umik. Kar se je potem zgodilo, demantira pisanje nemškega tiska, češ, da jim je Moltke iztrgal že priborjeno zmago na Marni in jih prisilil k umiku, čeprav so bili zmagovalci. Podpolkovnik Hentsch je namreč res obiskal armadne štabe I., II., in III. armade in prišel do sklepa, da se je treba umakniti. II. armada je bila po njegovih lastnih izjavah popolnoma potolčena in I. armadi je od ure do ure grozila obkolitev na levem krilu. Nemci so torej morali pustiti črto ob Marni in se umakniti daleč za Aisne, kjer so potem brez bistvenih sprememb ostali do končnega poraza leta 1918.

Tako Nemci res lahko govore o »tragediji« na Marni. Kajti strokovnjaki po pravici poudarjajo, da se je že tedaj odločila vojna proti Nemcem in ne šele 1918. Kajti njihov pohod na Pariz in morda še dalje je bil zlomljen, bili so prisiljeni pričeti vojno v strelskih jarkih, ki jih je polagoma izčrpala. Zmaga za Nemčijo bi bila mogoča le v tem primeru, ako bi v zmagovitem elanu zrušili tudi Francijo, kakor so pomandrali Belgijo, in jo prisilili k miru, kakor 1870 po osvojitvi Pariza.

Francozi pa seveda prav tako gledajo na bitko ob Marni kakor na »čudež«. Njihove armade so do tega dne bile povsod na umiku, trpele so velike izgube in moštvo kakor vodstvo je bilo demoralizirano. Nič se ni moglo ustavljati nemškemu valjarju, ki se je valil proti Parizu kakor neizbežna usoda. Naenkrat pa pride Marna, ki vlije francoski armadi, zlasti pa še civilnemu prebivalstvu vero v končni vojni uspeh. Vsa poznejša leta, tudi v kritičnih mesecih 1917 leta ni več Francoze zapustilo zaupanje v končno zmago. Za Francijo, za njene armade in za ves narod je zmaga ob Marni v resnici pomenjala čudež, ob katerem so črpali pogum v najbolj težavnih dneh. Nemški armadi pa je bil odvzet zmagoslavni polet, ostala je le še utrudljiva, krvava vojna strelnih jarkov, ki se je morala za Nemčijo in njeno zaveznico prej ali slej s porazom končati že radi velike premoči njunih nasprotnikov.

Državni pogreb klovna. Vladimir Durov, najodličnejši klovn sveta, je, kakor je naš list že poročal, umrl v Moskvi v starosti 72 let. Vlada mu je določila državni pogreb in njegovo truplo javno razstavila. Durov je bil prvi klovn, ki je vodil živali na oder. Poznal je živalsko psihologijo bolj kakor kdorkoli pred njim.

Privatni „radio-trust“ v Rusiji

Kljub ogromnim naporom Sovjetov, da bi vse svoje državljane prepričali o škodljivosti privatnega kapitala, se pojavljajo v Rusiji še vedno poskusi posameznikov, da bi dosegli zasebno premoženje. Zlasti se pokaže zasebna iniciativa tam, kjer je odpovedal sovjetski državni aparat. To velja zlasti za sovjetsko radio-industrijo. V tako silno industrializirani državi, kakor je danes Rusija, še zdaleka ne morejo ruske tovarne zadostiti povpraševanju po radio aparatih. Včasih traja mesece ali celo leto, preden dobi naročnik naročeni sprejemni aparat. In tako je izobražena mlada žena, ki se je izredno dobro spoznala na sestavljanje radio aparatov, izrabila nezmožnost ruskih tovarn za radio aparate. Ustvarila si je popolnoma na skrivaj mal privatni radio trust na ta način, da je od svojega dobrega radio aparata za sprejemanje napeljala telefonske vode vsem tistim v njeni okolici, ki so s slušalkami hoteli poslušati to, kar je tudi ona sprejemala. Od vsakega takega »naročnika« je pobirala podjetna žena malenkostno mesečno pristojbino in tako zaslužila denar v kapitalističnem smislu. Ko je končno vsevedna GPU odkrila ta mali trust in ga razgnala, je bilo že več sto naročnikov, ki so hudo obžalovali, da jim ne bo več mogoče poslušati radia.

Izkop italijanskih vojnih žrtev na Madjarskem

Italijanska vlada je, kakor znano, sklenila, da bo izkopala telesne ostanke vseh italijanskih vojakov, ki so padli v svetovni vojni, a so pokopani po raznih delih Evrope, ter jih prepeljala na domače pokopališče. V tem znamenju je szegedski župan že dal odlok, da se izkopljejo italijanski vojaki, ki leže na szegedskem pokopališču ter se prepeljejo v Budimpešto. Kakor hitro bodo zbrani telesni ostanki vseh italijanskih vojakov, ki so padli na Madjarskem, jih bodo slovesno prepeljali v Italijo.

Naslednik Johna Simona. Ker pričakujejo angleški politični krogi, da bo dosedanji zunanji minister John Simon odstopil, so že izbrali njegovega naslednika v osebi vojnega ministra lorda Hailshama.

Drobne vesti

Narezano cvetje razpošiljajo v Ameriki zadnje čase na dolge razdalje na ta način, da jih poškrope z drobno razpršenim tekočim parafinom. Nato cvetje zaprejo v neprodušne zaboje, v katerih je lahko več dni, ne da bi ovenelo. — Meteorološka postaja v Mount Washingtonu v Ameriki je pred kratkim namerila v izredno hudem viharju hitrost vetra, ki si je skoraj ne moremo predstavljati. Veter je imel hitrost 375 km na uro. Strokovnjaki so mnenja, da doseže veter ob najhujših viharjih hitrost do 800 km na uro.

30 mesecev je neprenehoma spala

Večkrat čujemo, da je ta ali oni iz neznanih razlogov zaspat tako trdno, da ga zdravniki več dni ali celo tednov niso mogli zbuditi. To vprav krčevito spanje, kateremu zdravniki niti z najmodernejšimi sredstvi zdravilstva ne morejo do živega, traja včasih celo več mesecev. Poseben primer takega vprav neznansko dolgega spanja so občudovali zadnje čase zdravniki v Newyorku, ne da bi mogli kaj ukreniti proti temu vprav smrtnemu spanju. V mesecu februarju l. 1932 je zaspala v dvigalu Patricia Maguire in nobeno sredstvo je ni moglo prebuditi. Spala je vse leto 1932, pravtako je prespala leto 1933 in šele letos avgusta meseca se je zopet zbudila, ne da bi vedela, da je spala dve leti in pol. »Spečo lepotico« so imenovali Newyorčani bolnico, na kateri je poskusilo pač nešteto zdravnikov vse mogoče zdravilne načine, seveda brez uspeha. Najzanimivejše pa je, da bolnica v teh dveh letih in pol ni niti shujšala, pač pa se je celo zredila. Doslej so znani samo primeri, da so bolniki, ki jih je prevzelo tako trdno spanje, vedno močno shujšali in se često zbudili mršavi tako, da jih je bila le še kost in koža. Patricia Maguire pa se je zredila med spanjem celo za nekaj kilogramov. Ko jo je prevzel silni spanec, je bila stara 26. let, zbudila pa se je v 29. letu starosti. Kadarkoli se bo spominjala svojih mladih let, ji bosta vedno manjkali dve leti iz najlepše dobe življenja, ki jih je tako trdno prespala.

Parni stroj kot spomenik

To soboto bodo postavili v Vielefeldu parni stroj kot spomenik nemških inženjerjev. Skoraj 100 let stari parni stroj bo postavljen v muzejskem vrtu kot ponosen spomin nemške tehnike. Spomenik je edini te vrste na svetu.

Smučanje po vodi. Japonska armada je uvedla obvežno smučanje po vodi. V poskusih z jokohamske luke je dosegel neki vojak brzino 12 km na uro.

Decimalni sistem na Kitajskem

Kitajsko prosvetno ministrstvo je poslalo vsem šolam odlok, s katerim prepoveduje v šolah vseh stopenj poučevanje in uporabo angleškega merskega sistema. Pravtako je trgovska zbornica v Šangaju razposlala vsem trgovskim organizacijam in združenjem poziv, naj opuste angleški merski sistem, tu naj uporabljajo kitajski merski sistem, ki je izdelan na podlagi decimalnega. Nove dolžinske in težnostne merske enote je vlada vpeljala na carinarnicah že 1. februarja 1934 in angleški funt in yard se bosta najbrž v kratkem povsod umaknila kilogramu in metru.

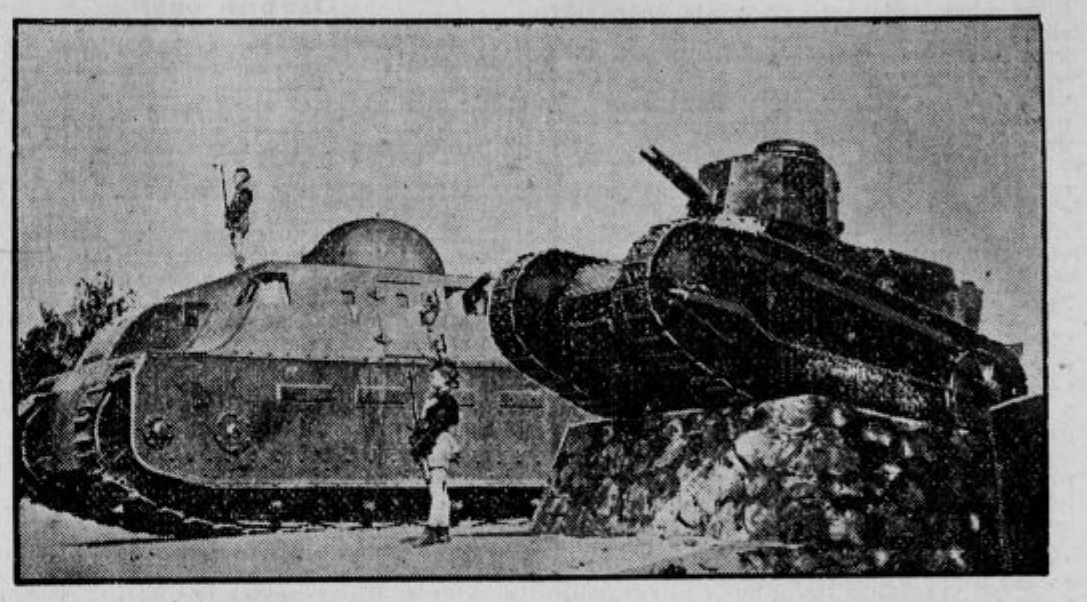

Mladina pod tanki. V Rimu se je zbralo te dni 34.000 avantguardistov mladinske fašistične organizacije, kjer so si bojaželjni mladci postavili taborišče. Pred vhod v taborišče so si postavili tanke kot simbol svoje pripravljenosti za bodoče viharne dni...

Rekord v žeji

Kakor je ugotovil slavni angleški raziskovalec Green, vzdrže kalaharijski Bušmani žejo izredno dolgo. Pri enem izmed Bušmanov je raziskovalec opazoval tako visoko vztrajnost, da se mu je zdel silen odpor kot nekak čudež: 6 dni je vzdržal brez vode, dasiravno je solnce tako močno pripekalo, da je globoko izsušilo puščavska tla. Domačini v tem kraju sicer ne vzdrže celodnevnega korakanja po prostem, marveč se zagrebejo v senco grmičevja. Če pa jih zadene le prehuda žeja, tedaj si izkopljejo v pesku jamice, iz katerih znajo prisrkati kapljico za kapljico vlage, katera jim uteši žejo. Pa to šele po več dneh. Najbolj čudovito pri vsem tem pa je to, da zmorejo zdržati Bušmani žejo dneve in dneve brez posebnih telesnih težav. Noben Evropejec ne bi na primer v tem kraju zdržal žeje več kakor dva dneva. Bušmani so torej rekorderji v potrpljenju žeje, v čimer jih ne bo nihče dosegel.

Tirolska Mati božja in Dollfuss

Na mestu, kjer je bil Dollfuss v palači zveznega kanclerstva umorjen, nameravajo sedaj postaviti lesen kip tirolske Matere božje, kjer bo v spomin smrti nesrečnega kanclerja gorela večna lučka. Kip so podarili tirolski rezbarji ob priliki prvega atentata na avstrijskega kanclerja. Napis na kipu se glasi: »Tukaj je umrl 25. julija 1934 dr. Engelbert Dollfuss«.

Tudi v Rusiji umeten dež

V ruskem delu Turkmenije so zgradili v bližini glavnega turkmenskega mesta Ašabada stolp, s katerega bodo ruski fiziki (Fedozief itd.) ter ameriški učenjak Hight poskušali ustvarjati umeten dež. Ti poskusi pa se ne bodo vršili na isti način, kakor smo včeraj brali v »Slovencu« o ameriškem pilotu Jamesu Boceju, ki je spuščal bombe z meglo in se pri tem smrtno ponesrečil, marveč na povsem znanstveni način. Stolp, ki je visok 65 metrov, je sezidan na 120 m visokem griču. Laboratorij tega instituta se je že letošnjo pomlad izkazal z umetnim dežjem. S pomočjo stolpa pa utegnejo učenjaki napraviti poskuse na širši bazi. Fedozief in Hight sta namreč ugotovila, da se da z delovanjem elektrike na oblake napraviti umeten dež.

Sredstvo proti dolgoveznemu govorniku

Indijanci so že čestokrat dali praktične ideje za kultivirani svet, pa tudi proti dolgočasnim govornikom so iznašli zanimivo sredstvo. Pri nekem braziljanskem plemenu vlada namreč sledeči običaj: Če hoče kak posvetovalni član plemena, ki navadno predolgo in dolgočasno govori, dobiti besedo, mu ukaže poglavar, da mora ves govor izgovoriti na eni nogi. Na ta način so dolgovezni govorniki prisiljeni čim krajše govoriti, sicer bi morali kot enourni ali dveurni govorniki pasti v nezavest.

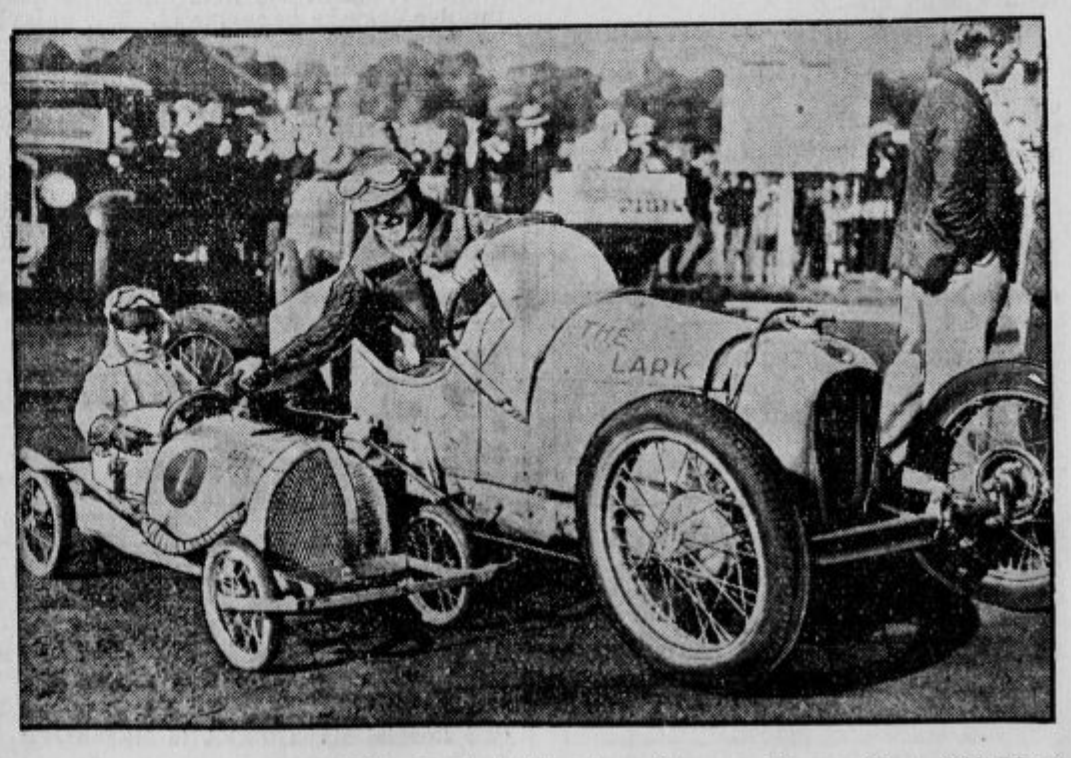

Triinpolletni dirkač. Kenneth Malin, deček treh let in pol je s svojim voziček (2½ PS) že znan med angleškimi avtomobilskimi dirkači. Njegov sen je samo ta, da bo, ko bo velik, postal svetovnidirkač.

Gospodarstvo

Naše socialno zavarovanje

Brez svojcev je zavarovanih 3·72% vsega prebivalstva

V svojem letnem poročilu za 1933 objavlja Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu statistiko svojega članstva po posameznih okrajih iz vse države. Pripomniti je, da je ta statistika izdelana po sedežih obratov in ne stanovališčih delavstva. Vendar je statistika kaj zanimiva za pregled položaja naše industrije in obrti ter trgovine.

Največji je relativno odstotek delavstva v Sloveniji, kjer dosega število delavcev na 100 prebivalcev 7.55 (torej toliko odstotkov). Največji je odstotek zavarovancev v mestu Celju s 54.86% in je s tem Celje sploh na prvem mestu v državi. Sledi Maribor mesto s 33.36 in Ljubljana mesto s 32.26%, nadalje Ptuj s 28.12 in Kranj s 14.15%. Najnižji je odstotek zavarovancev v primeri z vsem prebivalstvom v okrajih Dolnja Lendava 1.99, Murska Sobota 1.88, Ptuj okolica 1.81 in Šmarje 1.93%. To so pretežno kmetijski okraji.

Skupno število zavarovancev v Sloveniji je znašalo dne 30. junija 1933 85.689, od tega odpade na Okrožni urad za zavarovanje delavcev 78.718, na Trgovsko bolniško in podporno društvo 6.256 in na zagrebško društvo Merkur 715. Članstvo OUZD je zastopano po vsej deželi, dočim je pretežni del članov TBPD osredotočen v Ljubljani, nadalje je večje število zavarovancev te blagajne še v Kranju, Mariboru (mesto), Celju in Ptuju. Člane pa ima zagrebško društvo Merkur največ v mestu Maribor, Celju in Ljubljani, nekaj pa še v Brežicah.

Med industrijskimi okraji v ostalih banovinah z največjim številom zavarovancev navajamo še v odstotkih:

Savska banovina: Bakar mesto 12.92, Bjelovar mesto 15.92, Brod mesto 15.61, Valpovo 12.91, Varaždin mesto 29.10, Vukovar mesto 27.04, Zagreb mesto 27.67, Karlovec mesto 20.41, Koprivnica mesto 12.25, Nova Gradiška mesto 30.33, Osijek mesto 21.77, Petrinje mesto 10.31, Požega mesto 12.05, Sisek mesto 19.81, Senj mesto 19.53, Sušak mesto 33.78. **Vrbaska banovina:** Banjaluka mesto 15.25, Bosanski Petrovac 21.16. **Primorska banovina:** Split mesto 18.27. **Drinska banovina:** Sarajevo 18.68, Travnik 9.02. **Zetska banovina:** Dubrovnik mesto 12.46, Cetinje mesto 11.53. **Donavska banovina:** Vel. Kikinda mesto 13.98, Vel. Bečkerek mesto 20.57, Novi Sad mesto 20.78, Sombor mesto 11.48, Srem. Mitrovica 11.31, Subotica mesto 8.43%. **Moravska banovina:** Niš mesto 15.71. **Vardarska banovina:** Veles 12.45, Skoplje mesto. **Belgrad** 20.67%. **Zemun** 15.93. **Pančevo** 17.78%.

Po banovinah je odstotek naslednji: dravska banovina 7.55, savska 4.97, vrbaska 1.93, primorska 2.28, drinska 2.49, zetska 1.82, donavska 3.95, moravska 1.42, vardarska 1.90, uprava mesta Belgrada 20.00, za vso državo znaša odstotek 3.72 pri 519.422 zaposlencih.

Izvoz našega sadja

Ptuj, 10. septembra.

Posledice zadržanega izvoza našega sadja so se zlasti težko občutile v ptujskem in ljutomerskem okraju, kjer je letos v splošnem sadje izvrstno obrodilo. Žalibog pa je veliki up, ki ga je kmet polagal v rodno letino letošnjega zgodnjega sadja, splaval večji del po vodi. Sadje, pripravljeno za izvoz se je začelo kvariti, in kmet, pa tudi marsikateri sadni trgovec, ki si je nagromadil sadja, je moral in še mora dajati sadje za vsako ceno. Škoda, ki je na ta način nastala, je ogromna. Vendar je to dober nauk za bodočnost, ko bo naš kmetovalec moral rabiti več previdnosti in sadja ne bo prerano obiral. V preranem obiranju leži baš glavna napaka; nekaj krivde pri tem pa imajo sadni trgovci, ki so kmete pripravili do preranega obiranja sadja, čeprav niso bili popolnoma sigurni glede dovoljenja izvoza sadja v inozemstvo. Pridobljene izkušnje bodo pa lahko uporabili jeseni, ko bo dozorelo pozno sadje. Da bi izgubili tržišča zlasti v Nemčiji, se ni bati. Ako bo naše sadje le dobro sortirano in pakovano, si bo s svojo neprekosljivo kvaliteto kaj kmalu pridobilo nazaj event. zgubljene postojanke.

*

Krediti inozemcem. Po deviznem pravilniku morajo vsako zadolžitev v inozemstvu denarni zavodi prijaviti finančnemu ministru. Za kreditiranje inozemcev pa si morajo denarni zavodi izposlovati dovoljenje Narodne banke in to v naprej. Narodna banka posebej opozarja na to določilo vse denarne zavode. Poleg tega morajo denarni zavodi do 10. t. m. predložiti popis inozemcev, katerim so dali kredite, višino in svrho tega kredita ter končno dovoljenje, na podlagi katerega so otvorili kredit.

Kompenzacijski nakupi poljskega premoga. »Jadranska plovidba« je sklenila pogodbo s poljskimi premogovniki, na podlagi katere bo kupila poljskega premoga za one vsote, ki jih bodo poljski turisti porabili na ladjah družbe.

Dobava mesa za čas od 1. oktobra 1934 do 31. marca 1935 se bo vršila na javnih licitacijah in sicer: Dne 13. t. m. pri Komandah mest v Celju in Škofji Loki; dne 15. t. m. pri Komandi drav. div. obl. v Ljubljani in pri Komandi mesta v Slov. Bistrici; dne 17. t. m. pri Komandi polka v Mariboru; dne 20. t. m. pa pri Komandah mest v Ptuju in Novem mestu. (Pogoji so na vpogled pri omenjenih komandah.)

Zgradba in zakup restavracije na postaji Rakek bosta oddana potom podlage pismenih ponudb, ki je vložiti do 20. t. m. pri ravn. drž. žel. v Ljubljani (Ljubljanski dvor, soba št. 59). (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice TOI v Ljubljani.)

Instalacijska dela in naprava klosetev bo oddana potom direktne pogodbe dne 15. septembra t. l. pri inženjerskem oddelku Komande drav. div. obl. v Ljubljani. (Pogoji so na vpogled pri istem oddelku.)

Notranja državna posojila. V zadnjem času se množe poročila o notranjih posojilih, ki so mogoča v državah, ki so se pobrigale za svoj kapitalni trg in so si znale s pametnim gospodarstvom ohraniti kredit pri svojih upnikih v notranjosti države in zunaj. Tako se začne prihodnji teden v četrtek vpis švedskega notranjega posojila v znesku 70 milijonov kron po obrestni meri 3.5%. Amortizacijski načrt določa odplačilo posojila v 40 letih, emisijski tečaj pa je določen na 99, kar je izredno visoko in se tako ugodno v drugih državah ne da dobiti denar za državne potrebe. Nadalje namerava najeti večje posojilo tudi Finska. Državni predsednik je že podpisal zakon o izdaji novega premijskega posojila v znesku 100 milij. mark. Dobitki so določeni tako, da nosi posojilo 4.5%. To posojilo bo služilo za takozvani konjunkturni fond, ki bo državi služil za časa slabe gospodarske konjunkture, ko dohodki ne bi pritekali v potrebnih vsotah in bi to lahko izzvalo trenutno ali za dalj časa težkoče državne blagajne.

Borza

Dne 11. septembra.

Denar

Neizpremenjeni so ostali tečaji Berlina, Bruslja, Curiha, Pariza in Trsta, okrepili pa so se Amsterdam, London, New York in Praga.

V zasebnem kliringu je nadalje narastel avstrijski šiling v Ljubljani in Belgradu na 8.45 zaključek, v Zagrebu pa celo na 8.59. - Angleški funt se je učvrstil na 225.35 zaklj. na zagrebški borzi. Španska pezeta je na zagrebški borzi popustila na 5.95 zaključek. - Budimpešta v Belgradu 10.15 bl.

Ljubljana. Amsterdam 2300.40—2311.76, Berlin 1344.58—1355.38, Bruselj 796.91—800.85, London 167.64—169.24, Curih 1108.35—1113.85, New York 3330.50—3358.76, Pariz 223.93—225.05, Praga 141.29 do 142.15, Trst 290.90—293.30.

Promet na zagrebški borzi 31.631 Din.

Curih. Pariz 20.205, London 15.175, New York 303.50, Bruselj 71.90, Milan 26.285, Madrid 41.90, Amsterdam 207.55, Berlin 121.70, Dunaj 72.72 (priv. 57.20), Stockholm 78.15, Oslo 76.15, Kopenhagen 67.70, Praga 12.735, Varšava 57.90, Atene 2.92, Carigrad 2.485, Bukarešta 3.05, Buenos-Aires 0.81.

Vrednostni papirji

Ljubljana. 7% invest. pos. 71—72.50, agrarji 40—41, vojna škoda 347—349, begl. obv. 58—59, 8% Bler. pos. 62—64, 7% Bler. pos. 56—57, 7% pos. Drž. hip. banke 68—69.

Zagreb. Drž. papirji: 7% inv. pos. 72—72.50, agrarji 40.25—41, vojna škoda 346—348 (348.50, 349), 12. 351—353, 6% begl. obv. 58.50—60, 8% Bler. pos. 62—64 (62), 7% Bler. pos. 56.50—56.875 (56, 57.50). — Delnice: Narodna banka 4000—4100, Priv. agrarna banka 206 den., Osj. sladk. tov. 120—130, Bečkerek sladk. tov. 750 den., Osj. livarna 145 bl., Impeks 50 den., Trboveljska 78.50—90.

Belgrad. Drž. papirji: 7% inv. pos. 72—72.50, vojna škoda 345.50—346.50 (347, 346), 12. 351 den., 6% begl. obv. 59.75—60.50 (59.50), 12. 61—62, 7% Bler. pos. 56—57.50. — Delnice: Narodna banka 4120—4130 (4130), Priv. agr. banka 206—207 (205).

Žitni trg

Za pšenico je položaj neizpremenjen. Dovozi so zaradi trgatve koruze zelo slabi. Nasprotno pa so mlini začeli nekoliko bolj povpraševati za blago in tudi Privilegirana izvozna družba kupuje. Kmetje dovažajo do 40 km daleč svoje blago do vode, do Tise, Donave in kanala, samo da dosežejo nekoliko boljšo ceno. Zaradi teh slabih ponudb se gibljejo danes cene pšenice med 110—120 po postaji in kakovosti. Prognoze skoraj ni mogoče dati, ker je mnogo odvisna tudi pšenica od koruze, odn. razvoja na trgu koruze. Mlini so svoje notacije nekoliko zvišali in znašajo danes po znamki od 200—215.

Trganje koruze je v polnem teku. Vreme je lepo in obeta trajati tudi dalje. Če bo vreme še nadalje tako lepo, potem je pričakovati vsekakor najboljšega pridelka tako v kakovosti kot v količini. Po poročilih, ki smo jih dobili iz Vojvodine, bodo prihodnji teden začele obratovati skoraj vse sušilnice in bomo kmalu dobili blago za izvoz. Blago bo kmalu suho in ker je zanimanje znatno, moremo že v oktobru računati na znatne količine izvoza. Položaj se za koruzo še ni ustalil, ker je treba pričakovati splošenga razvoja ponudbe v tem predmetu. Ko bo delo končano, se bo videlo, kakšna bo ponudba. Trenutno so za koruzo tele cene: umetno sušena za september, oktober in november 85 Indijin pari, času primerno suha s kakovostno garancijo za november in december nakladalna postaja 70.

Fižol

Še pred kratkim časom se je domnevalo, da bo letos zelo dobra letina s fižolom, toda žal temu ni tako. Trajajoče deževje v avgustu je uničilo več kot tretjino fižola, nahajajočega se na poljih, v nekaterih krajih pa je povodenj in toča skoraj ves pridelek uničila. Tudi v drugih državah je pridelek fižola malenkosten, tako da je povpraševanje po našem fižolu zelo živahno. Banaški beli fižol je poskočil na 145 Din za 100 kg, vendar je dovoz malenkosten, ker producenti pričakujejo še nadalje zvišanje cen. V Sloveniji se plača producentom za mandalon in ribničan po 2 Din do 2.10 Din za kilogram, odvisno je od kvalitete. Povpraševanje po teh vrstah fižola iz inozemstva je zelo živahno, tako da ni računati s padcem cen.

Hmelj

XI. poročilo Hmeljarskega društva za dravsko banovino. Žalec v Sav. dolini, dne 10. sept. 1934. — Od našega zadnjega poročila se je nakupovanje mirno nadaljevalo in je bilo ca. 3500 kvintalov po 50 kg (¼ letošnjega pridelka) prodanih po 40 do 42 Din za prima in 20 do 30 Din za slabše blago (1 kg). — Kupčevalci so bile razne inozemske tvrdke in pivovarne. Hmeljarji pričakujejo sigurno v kratkem, da bo postala kupčija živahnejša in da se bodo cene dvignile. — Društveno vodstvo.

Sport

Mednarodni lahko-atletski meeting

Danes in jutri zvečer ob 20 na letnem telovadišču v Tivoliju pod častnim predsedstvom župana g. dr. Dinka Puca

Ljubljansko občinstvo bo imelo drevi in jutri zvečer priliko gledati najboljše balkanske lahkoatlete, katerim se bodo pridružili po vsej priliki še nekateri Madžari. O posameznih atletih iz Bolgarije, Romunije in Jugoslavije smo že o priliki letošnje balkanske olimpijade toliko slišali, da že komaj vsakdo pričakuje, da jih tudi vidi. In ta želja se bo izpolnila vsem prijateljem lepega sporta drevi in jutri zvečer. Oni, ki so bili toliko srečni, da so mogli v Zagrebu prisostvovati napetim borbam, ne bodo nikdar pozabili onih trenutkov, ko so se borili najboljši z najboljšimi z Balkana. In nekaj najboljših je angažiralo Primorje za Ljubljano. Izgleda, da se posreči prireditelju pridobiti še Madjare, ki se vračajo tekom noči iz Turina, za ta miting. Potem bo to nekaka lahkoatletska olimpijada v manjšem stilu. Kajti kvaliteta bo vsaj na višini letošnje balkanijade, kvantitativno pa tudi ne bomo dosti zaostajali, saj bodo nastopali poleg najboljših atletov iz Zagreba in iz Belgrada močni oddelki iz Ljubljane, ki bodo razpoloženje na vsej prireditvi močno dvignili.

Ne bomo opisovali posameznih atletov. Vsi jih več ali manj poznamo, samo videli jih še nismo vsi. Izven dvoma je, da nam bodo pokazali na teh dveh večerih uspehe, kakršnih v Ljubljani še nismo doživeli. Prav vsi gledalci bodo prišli na svoj račun. Oni, ki se zanimajo za teke, in oni, ki radi gledajo mete in skoke. Po vsej priliki bo v večini panog dosežen vrhunec — v Ljubljani. Zato priporočamo vsakomur, da si ogleda nad vse zanimive in napete borbe najboljših atletov na Balkanu, in vabimo še prav posebej one, ki si ne morejo drugod ogledati podobnih prireditev. Kajti tako ugodne prilike ne bo zopet kmalu. Zatorej drevi vsi na letno telovadišče v Tivoliju — na lahkoatletski miting balkanskih in madjarskih atletov, ki se vračajo iz evropskih prvenstev v Turinu.

*

Sodniški zbor JLAZ. (Službeno.) Za mednarodni miting ASK Primorja, ki bo nocoj in jutri (v sredo in v četrtek) ob 20.00 na telovadišču Ljubljanskega Sokola v Tivoliju, se določa naslednja jurija: vrhovni sodnik Windisch, vodja tekmovanja Grünfeld, starter za teke Lain, sodniki na cilju in časomerilci: Windisch, major Janc, Gorjanc, Slamič, geometer Černe, Sancin, Keber, Megušar, Grünfeld, starter za skoke inž. Baltič, sodniki za skoke: Pevalek, Cek, Cerar, Vidic, starter za mete Michel, sodniki za mete: Kos, Potokar, Cimperman, štirje krogov Bradač, poročevalec za tisk Kermavner, vrhovni ravnatelj Vončina, zapisnikarji: Polajner, Banko, Gostiša, zdravnika: dr. Prodan, dr. Novak, oglaševalec Čamernik. — Ilirija in Primorje imata postaviti po pet ravnateljev, ki se morajo javiti vrhovnemu ravnatelju Vončini najpozneje ob 19.00. Sestanek sodniškega zbora najpozneje ob 19.30.

ASK Primorje (lahkoatletska sekcija). Na mednarodnem lahkoatletskem mitingu, ki ga priredimo danes in jutri ob 20.00 na telovadišču Ljubljanskega Sokola v Tivoliju, vršijo naslednji službo: blagajna: Križ, Gvido Sancin, Drufovka, Stepančič, ravnatelji: Sketelj, Lain, Breskvar, Luschan, Koch, Madon, Mrdjen, Klančnik. Blagajniki naj se javijo najpozneje ob 19.30 Križu, ravnatelji ob 19.00 vrhovnemu ravnatelju Vončini. — **Naslednji** atleti naj bodo najpozneje ob 19.30 pred vhodom na telovadišče (Kino Tivoli): Kovačič Alfonz, Cerar Drago, Šušteršič, Zorga Fric in Aleš, Czurda, Krevs, Skušek, Goršek, Grad, Srakar I. in II., Korče, Perpar, Martini, Raič, Žgur, Putinja, Slamina, Oražem, Sket, Gašperšič, Tršar, Marek E., Slamič, Serše, Grgič, Svigelj Franc. Atleti, ki želijo poleg že imenovanih nastopiti, naj se pravočasno javijo pri sekcijskem trenerju. Vso opremo prinesite s seboj. Naprošajo se vsi klubovi funkcionarji, da pomagajo prireditvenemu odboru in vodstvu tekmovanja na sami prireditvi.

Dvajsetletni jubilej SK Slovana

V soboto in nedeljo je obhajal agilni klub Slovan svojo dvajsetletnico, na kateri so sodelovali naši nogometni klubi na dvodnevnem turnirju, za katerega so darovali minister za telesno vzgojo naroda g. dr. Andjelinović, dalje g. ban dr. Drago Marušič, ljubljanski župan g. dr. Dinko Puc in predsednik jubilanta gosp. dr. Perko krasne pokale. Prireditev je lepo izpadla in tudi udeležba je bilo prav lepa, zlasti če se pomisli, koliko je bilo ta dva praznika v Ljubljani raznih prireditev, ki so takorekoč izvabile vse ljubljansko prebivalstvo.

Ob tej priliki je jubilant otvoril svoje novo zgrajeno igrišče, ki leži za Kolinsko tovarno. Lepše klub ni mogel praznovati svoje obletnice, kakor jo je z otvoritvijo igrišča, ki mu bo sedaj pripomoglo do one višine, ki jo tak klub, kakor je Slovan, po vsej priliki tudi zasluži. Mnogo truda so imeli pionirji SK Slovana, da so prišli do tako krasnega igrišča, in odbor, kateremu predseduje neumorni podpornik sportnega gibanja g. dr. Perko, je danes lahko ponosen na uspeh, ki ga je klub dosegel s proslavo in s tako krasnim igriščem.

Višek je dosegla proslava o priliki slavnostne otvoritve igrišča, kateremu so prisostvovali zastopnik ministra dr. Andjelinovića gosp. ing. Bloudek, osebno je bil navzoč ban dravske banovine g. dr. Drago Marušič, zastopnik divizionarja g. Čukavca, osebno navzoč je bil ljubljanski župan dr. Dinko Puc in razni funkcionarji ljubljanskih sportnih organizacij in klubov. Visoke goste je pozdravil predsednik kluba g. dr. Perko, ki je po turnirju izrekel vsem klubom še enkrat toplo zahvalo za sodelovanje, nakar je razdelil darila. Srebni pokal g. ministra dr. Andjelinovića je dobilo Primorje, pokal bana g. dr. Maruščča je prejela Reka, pokal župana g. dr. Puca je prejela Sloga in pokal g. dr. Perkota pa Grafika.

Tekme so pa izpadle takole (prvi dan):

Sloga : Svoboda 4:2 (2:0).

V lepi in vseskozi napeti igri je mlada Sloga pokazala, da jo čaka še lepa bodočnost. Pri njej je igral tudi naš vrli maratonec Starman centerhalfa. Sloga je bila, kakor že sam rezultat pove, v premoči. Zastreljani sta bili na vsaki strani po dve enajstmetrovki. Sodil je g. Mrdjan.

Slovan B : Grafika 1:1 (0:1).

V tej igri sta se srečali dve precej enakovredni moštvi ter je žreb odločil zmago Slovanu B. Sodil je g. Mrdjen.

Hermes : Reka 4:1 (4:1).

V tej igri pa je bil skozi v premoči Hermes, ki je tudi zasluženo zmagal. Igra je bila v splošnem dokaj zanimiva in tudi lepa. Sodil je g. Ramovš.

Primorje (liga) : Slovan A 12:0 (4:0).

Prvi dan tekmovanja je zaključil naš ligaš, ki je nastopil kompleten proti slavljencu, katerega je odpravil z neobičajno visokim rezultatom. O premoči Primorja bi bilo odveč govoriti saj rezultat sam pove več ko dovolj. Primorje bi lahko še z večjim rezultatom odpravilo Slovana, da ni semtertja nalašč streljalo mimo gola, kar mu nekateri zamerijo. Sodil je g. Jordan.

Tekme drugega dne so izpadle takole:

Grafika : Svoboda 4:0 (0:0).
Sloga : Slovan B 4:3 (3:1).
Reka : Slovan A 3:2 (0:1).

Ta igra je bila zanimiva in vseskozi fair.

Primorje : Hermes 9:0 (8:0).

Naš ligaš je drugi dan ponovil igro prejšnjega dne in bi tudi v rezultatu dosegel prejšnji dan, da se ni začel v drugi polovici varovati vsled ostre igre nasprotnika. — Sodil je g. Ramovš.

Evropska lahkoatletska prvenstva v Turinu

V Turinu so se izvršila — kakor smo že poročali — v petek, soboto in nedeljo lahkoatletska tekmovanja za evropsko prvenstvo. Uspehi in udeležba atletov je bila v vsakem pogledu na višini, le udeležba občinstva je bila minimalna. Prvi dan je bilo 3000, drugi dan samo 1500 in zadnji dan 10.000 gledalcev, kar je za take prireditve prav gotovo malo.

O rezultatih smo že tudi poročali, poročilo, pa spopolnimo še z rezultati drugega dne. 100 m finale: 1. Berger (Nizozemska) 10.6; 400 m finale: 1. Metzner (Nemčija) 47.9; 110 m zapreke, finale: 1. Kovacs (Madjarska) 14.8; 50 km hoja, finale: 1. Dahlin (Letska) 4 : 49 : 52; skok v daljavo, finale: 1. Leichum (Nemčija) 7.45 m.

Končno stanje: 1. Nemčija 75 točk; 2. Finska 75 točk; 3. Madjarska 54 točk; 4. Švedska in Italija po 51 točk. Nemčija je zato na prvem mestu, ker ima več prvih mest kakor Finska.

Državno prvenstvo v rokoborbi si je izvojevala Croatia z 21 točkami. Na drugem mestu je Sparta s 17 točkami, na tretjem Hajduk (Vršac) z 2 točkama in na četrtem Maraton (Maribor) z 1 točko. Jugoslavija iz Belgrada se ni udeležila nadaljnjega tekmovanja.

*

Poseben vlak v Zagreb. Ob priliki tekme Hašk : Primorje, dne 16. septembra bo vozil v Zagreb in nazaj poseben vlak. Odhod iz Ljubljane v nedeljo ob 6.30, povratek iz Zagreba ob 20.30. Prijave sprejema izključno samo »Putnik«, kjer se prejmejo tudi izkaznice in vozovnice za ceno 52 Din.

Odbor za izvedbo juniorskih pokalnih tekem ima svojo redno sejo drevi ob 19 v klubski sobi SK Ilirije v »Evropi«. Udeležba je za vse delegate obvezna! Na sejo naj prinese delegat SK Reke krstna lista za igralca Lokovšek in Sever z ozirom na protest SK Istre.

SK Ilirija (nogometna sekcija). Seja načelstva nogometne sekcije bo drevi ob 20.30 v »Evropi«. Udeležba za vse odbornike obvezna!

SK Mladika — old-boy. Sestanek old-boyašev bo v četrtek, 13. septembra ob 20.

Enakost—Gorenjec 3:1 (1:0). V soboto se je vršila na igrišču Enakosti revanžna pokalna tekma med Enakostjo in Gorenjcem. Pravilen rezultat bi bil lahko 3:3, da ni sodnik g. Dolinar napravil pogreške, ker ni odredil dveh 11 metrovk v korist Gorenjca radi rok v kazenskem prostoru Enakosti. — V predtekmi sta se srečali juniorski moštvi gornjih dveh klubov. Juniorji Enakosti so se pokazali nedisciplinirane, ko se niso hoteli pokoravati odredbam sodnika, ki je nato v sredi drugega polčasa zaključil igro. Želeti je, da bi klubi vsaj svoj naraščaj vzgajali res sportno. Rezultat je bil 3:1 za Gorenjca. — V nedeljo sta se srečali na igrišču Gorenjca hazenski družini Ilirije in Gorenjca. Rezultat je bil 8:1 (3:0). Častni gol za Gorenjca je zabila Anka v levi zvezi, ki je bila poleg vratarice najboljša moč na polju. Sodil je s. s. g. Zupan dobro.

*

Fantastični rekord v teku na 200 m je postavil črnec Metcalfe v Tokiju o priliki mitinga. Sedanji svetovni rekord je zboljšal kar za štiri desetinke sekunde. Omenjeno progo je pretekel Metcalfe v 20.2 sek.! Neverjeten čas! — Gdč. Gelius pa je postavila v Monakovem nov svetovni rekord v obojeročnem metu kopja z znamko 62.43 m.

Carnera — Schmeling. Ta dva boksarja se bosta — kakor vse kaže — zopet kmalu srečala. To pot se bosta udarila v Londonu. Za to borbo vlada že zato veliko zanimanje, ker bi se Schmeling — če bo zmagal — zopet kvalificiral za kandidata za svetovnega prvaka.

ZAHVALA

Vsi, ki ste mi ob nenadni izgubi predrage sestre

JOSIPINE MAJSEL

učiteljice v Rogaški Slatini

izrazili svoje sožalje in mi v teh težkih dneh pomagali ter stali ob strani, sprejmite mojo najiskrenejšo zahvalo. Posebno se zahvaljujem prečastitim domačim in tujim gg. duhovnikom za število spremstvo pri pogrebu, posebej g. kanoniku dr. A. Merharju, kakor tudi g. šol. upr. R. Predanu in predsedniku učiteljskega društva šol. upr. M. Verku za ganljive govore slovesa, dalje gg. pevcem za pretresljive žalostinke, g. šolskemu nadzorniku F. Finku, vsem cenj. kolegom in kolegicam rajnke, članom gasilskega društva, vsem darovalcem vencev in cvetja, šolski deci, ki je njen grob postlala s cvetjem in se po učenki Vidi tako iskreno in v srce segajoče poslovila od svoje ljubljene učiteljice, vsem, ki ste blagopokojno pokropili in spremili na zadnji poti, kakor tudi vsem, ki jo boste ohranili v blagem spominu, najprisrčnejša hvala.

Rogaška Slatina, dne 10. septembra 1934.

FRANC MAJSEL

KUBANY-JEV MATE ČAJ

hrani ter krepča živce in mišice. Pospešuje prebavo, dela apetit, regulira delovanje srca in ledvic. Kdor ga redno pije, se mu ni bati ne gihta ne revme. Dobi se v vseh lekarnah v originalnih zavojih po Din 15·— ali pri zastopstvu: Lekarna Mr. Milivoj Leustek, Ljubljana, Resljeva c. 1, ako pošljete v naprej Din 15·—. Športniki, turisti, lovci, nogometaši: pijte ga redno!

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1·—; ženitovanjski oglasi Din 2·—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10·—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska 5 mm visoka petitna vrstica po Din 2·50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

21 leten mladenič

s srednješolsko izobrazbo, govori štiri jezike, želi zaposlenje v kaki pisarni. — Ponudbe pod »Red« št. 10522 upravi »Slovenca«. (a)

Vajenci

Trgovski učenec

meš. trg., s 7 mesecev učne dobe, išče učnega gospodarja izven Ljubljane za takoj. A. Trškan, Streliška ulica 33. (v)

Službo dobe

Vzgojiteljico

z znanjem nemškega in francoskega jezika, muzikalično, iščem za 1. oktober za dva dečka v starosti 6 in 8 let. Ponudbe: Dr. Kobiljak — zdravnik sanatorija, Vrčac, Banat. (b)

Prešivalke

za pletenine, in pletilje — sprejme za stalno K. Soss, Mestni trg 18. b

Krojašk. pomočnika

dobro izvežbanega takoj sprejmem. Dolušek Karol, krojaški mojster, Kamnik. (b)

Dekle

samostojno, varčno gospodinjo sprejme trgovska družina treh oseb. Predpogoj: snažna, krpanja zmožna. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 10535. (b)

Poštena postrežnica

ki zna snažno in varčno kuhati, za ves dan — se išče. Prednost imajo upokojenke. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 10551. (b)

Denar

Posojila

na vložne knjižice daje Slovenska banka, Ljubljana, Krekov trg 10 in Aleksandrova cesta 4-II.

Posojila

dajemo na hranilne knjižice velikih denarnih zavodov proti 9% obrestim letno. Ravno tako iste kupujemo in prodajamo. Hitro in točno poslovanje.

Pučka štediona

Zagreb

Naš zastopnik za dravsko banovino je: **Zore Rudolf**, Ljubljana, Gledališka ulica.

15.000 Din posojila

prosim. Vračal bi mesečno z dobrimi obrestmi. Ponudbe pod »Dobra garancija« št. 10536 upravi »Slovenca«. (d)

Pouk

Najbolj uspešen in strokovno najboljši je

trgovski tečaj

Trgovskega učnega zavoda v Ljubljani, Kongresni trg 2/II. Centrum mesta, odlični profesorji, nizka šolnina. (u)

Znani, najstarejši,

najbolj obiskovani **Christofov trgovski tečaj v Ljubljani** vpisuje zadnji mesec september vsak dan, Domobranska št. 15. Najboljše učne moči. — Trgovski predmeti, nauk o reklami, slovenska in nemška stenografija, strojepis, jeziki. — Vpisnina 30 Din. Lastna hiša, zato mesečna šolnina samo 120 Din. — Pouk prične 1. oktobra. Zahtevajte prospekte. Zavod preskrbuje službe. Dnevni in večerni tečaji. (u)

Dijaki

Dve dijakinji

se sprejmeta na stanovanje in dobro domačo hrano po zelo nizki ceni v bližini II. realne gimnazije. Naslov: Požar Fr., Poljanski nasip št. 10-II., desno stopnjišče. (D)

Dva dijaka

sprejmem v zelo dobro oskrbo po zmerni ceni. - Klavir na razpolago. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 10523. (D)

Dijaki ali dijakinje

se sprejmejo na stanovanje in hrano. - Maribor, Meljska cesta 1. (D)

Stanovanja

ODDAJO:

Lepo opremlj. sobo

s posebnim vhodom oddam. Sv. Petra c. 44-I.

Vnajem

ODDAJO:

Atelje

zobozdravniški in zobotehnični - se odda v sredini Ljubljane. Naslov v upravi »Slov.« pod štev. 10538.

Posestva

Enodružinska vila

v najlepšem delu Ljubljane, vsled premestitve ugodno naprodaj. Ponudbe pod šifro »Gotovina 130.000« na upr. Slov.«.

Novo hišo z gostilno

prodam. Vzamem hranilne knjižice. — Vprašati: Maribor, Orožnova št. 4, Lešnik. (p)

Kupimo

Srebrne krone

staro zlato in srebro kupuje RAFINERIJA DRAGIH KOVIN - Ljubljana, Ilirska ulica 36, vhod s Vidovdanske ceste pri gostilni Možina.

Pohištvo

Spalnice

moderne, iz orehove korenine, pleskane in kuhinjske oprave ter drugo pohištvo dobite najceneje pri **Andlovic**, Komenskega ulica 34. (š)

Širite »Slovenca«!

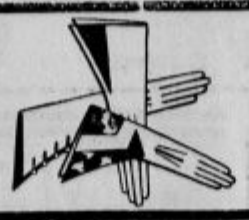

„ROKAVIČAR"

Prešernova ulica štev. 48

Specialna trgovina rokavic

Oglejte si izložbe in cene

Poprava in čiščenje vseh vrst kožnih rokavic

Prodamo

Če avto svoj sturi prodajaš al' motorja bi znebil se rad. brž kupcev ti mnogo prižene Slovenčev najmanjš' inserat

Dobro in poceni

se oblečete pri **Preskerju**, Sv. Petra cesta štev. 14.

VINA

vseh vrst kupite najugodneje pri

Centralni vinarni v Ljubljani.

Otroški voziček

moderen, prodam. Ogleda se ga lahko pri tvrdki Ivan Jax in sin, Gosposvetska cesta 2. (l)

Kislo zelje, repa

novo, prvovrstno in cele glave za sarmo, v sodčkih, dobavlja po brezkonkurenčni ceni G. Erklavec, Ljubljana, Kodeljevo 10, telefon 25-91. l

Malinovec

pristen, naraven, s čistim **sladkorjem** vkuhan - se dobi na malo in veliko v **lekarni dr. G. PICCOLI, Ljubljana, Dunajska c. 6.**

Stiskalnica

za sadje in grozdje, velika, moderna, skoro nova, se po ugodni ceni proda na dobropis kake posojilnice, članice Zadružne zveze. Ogleda in kupi se pri Gospodarski zvezi v Ljubljani. (l)

Železne postelje

vseh vrst, železne nočne omarice, mreže za postelje v lesenih in železnih okvirjih dobavlja in popravlja najceneje **Strgulec Pavel**, Gosposvetska c. 13 (Kolizej), Ljubljana. (l)

Kdor primerja kvaliteto in ceno

kupi samo pri

S. Rebolj & drug

Ljubljana, Gosposvetska 13.

Kolesa, šivalni stroji, otroški in igračni vozički, tricikliji itd.

PREMOG drva

Telefon 3934

SLOVŠA

Kolezijska 19

Kislo zelje, repo,

sarmo, prvovrstno, po brezkonkurenčni ceni dobavlja vsako množino Homan, Ljubljana, Sv. Petra c. 83, telefon 27-66.

Čitajte in širite »Slovenca«!

DOBER TEK JE ZNAK ZDRAVJA.

Čim pa opazite pri otrocih ali odraslih, da jim jed ne prija, da niso dobre volje, **je to znak nerazpoloženja.** Ne boste storili napak, ako jim daste takoj v malo vode ali mleka prašek **»Magna«. »Magna** čisti prijetno, brez bolečin. **»Magna«** osvežuje. Za iztrebljenje otrok majhno, odrasli veliko žlico.

»Magna« prašek se dobi v vseh lekarnah. Zavojček 4 Din.

(Reg. S. br. 4788/32)

Priznanje neke zaročenke

"Moški pričakuje toliko..."

Kaj je pravzaprav najprivlačnejše pri vsaki ženi?

Lahko imate krasno postavo, lahko ste dobro oblečeni, imate prikupljiv značaj in ste lahko dobra gospodinja. — **Če pa Vaša** polt ni čista, gladka in lepa, najbrže ne boste imeli nikdar možnosti, da bi pokazali vse svoje druge vrline možu Vaših sanj. Moškega pridobi najprej lepa polt. Kadar pripovedujem svojim prijateljicam, kako je popolnoma enostavno imeti svežo, belo in mehko kožo, se mi vse čudijo. Leta in leta že imam zaupanje v kremo Tokalon, bele barve, ki ni mastna. Ta krema beli kožo, jo osvežuje in je popolnoma brez vsake nevarnosti. Odstranjuje razširjene znojnice, zajedalce in gube, ki so posledice otrujenosti, pri tem pa čisti in popravlja tudi najtemnejšo in najbolj raskavo kožo. Prepričana sem, da bo sijajen uspeh kreme Tokalon, bele barve, pomagal vsaki ženi, da si osvoji moškega, za katerim hrepeni.

NOVA ZIMSKA SALAMA

pripoznane kvalitete tvrdke

P. J. Klefiš, Jagodina

Cene in pogoje pri zastopstvu:

J. Globočnik, Ljubljana

Nunska ulica št. 17-I.

Plise za volane v različnih gubah

Specielni entel oblek, volan, šalov itd.

Ažuriranje — predtiskanje.

Vezenje monogramov, zaves, perila.

Navaden fin entel vložkov in čipk. — Hitro, fino in poceni!

Matek & Mikeš, Ljubljana (poleg hotela Štrukelj)

Šolske potrebščine

po najugodnejši ceni nudi

Podružnica Jugoslovanske knjigarne, prej H. Ničman

Ljubljana - Kopitarjeva ulica 2

NAJBOLJŠI ŠIVALNI STROJI „ADLER" IN „GRITZNER"

pokromana kolesa **„GRITZNER"**

pletilni stroji **„DIAMANT"**

po izredno nizkih cenah

samo pri tvrdki **JOSIP PETELINC LJUBLJANA**

blizu Prešernovega spomenika, za vodo.

Telefon št. 2913.

Večletna garancija!

Pouk v umetnem vezenju brezplačen!

Alja Rahmanova: 25

Zakoni v rdečem viharju

Dnevnik ruske žene

S težavo smo odrinili težka vrata. Zunaj je stal mlad, rdečeličen mož v uniformi. Rdeča, polna lica in revolver ob strani sta ga izdajala za čekista.

»Ali ste vi doktor Rahmanov?« je vprašal očeta.

»Da.«

»Vračate se iz Sibirije, kamor ste pobegnili z Belimi?«

»Da!« je odgovoril oče odločno.

»In to je vaša družina?«

»Da!«

»Načelnik vojaškega okrožja, tovariš Gorbunov, je ukazal, da morate s svojo družino k njemu! Konji že čakajo na kolodvoru.«

Spogledali smo se; vsi smo prebledeli ko smrt. Samo Otmar je bil miren in kakor vedno vesel, ko da gre za najnavadnejšo stvar na svetu. Ubogi Otmar, nikoli ne bo razumel, česa so lahko zmožni ljudje tukaj; sicer ve, da so čekisti, toda ne gre mu v glavo...

»Gorbunov?« je ponovila mati trda od strahu. Spomnili smo se jetičnega obličja, žgočih, črnih oči, dolgega, tankega, prosojnega nosu in sovraštva, ki je gorelo na njem, ko je iskal našega strica, da bi ga umoril.

»Za ta čas bom zaklenil vagon. Ključ dobite pozneje pri kolodvorskem poveljstvu!« je dejal mladi mož.

Molče smo šli za njim in stopili v veliko kočijo, krasen voz, kakršnega so prej imeli le najbogatejši ljudje. Dva krasna vranca sta nas bliskoma potegnila skoz dolge, široke ulice. Ni nam bilo do tega, da bi si ogledovali, pa sem vendar videla dovolj: Kakor povsod, tudi tukaj ni bilo videti drugega, kot raztrgane, razcapane, sestradane postave, hiše napol razpadle, puščobne; namesto izložb so zevale temne, prazne luknje. To je bil K., ki se je prej ponašal kot najbogatejše mesto vsega okraja!

Končno smo se ustavili pred vilo, ki je bila v primeri s sosednjimi poslopji v izredno dobrem stanju. Konja sta obstala pred vhodiščem, vojak nam je odprl vrata in nas peljal po marmornatih stopnicah, ki so bile pregrnjene z rdečimi preprogami. Zgoraj nas je sprejela sobarica v belem predpasniku in nas prosila, naj odložimo. Pomagala nam je in skoraj sram nas je bilo ponošenih, obledelih vrhnjih oblačil.

»Izvolite, prosim, počakati v salonu!«

Vstopili smo. Bil je velik, svetel, visok. Prvo, kar smo zagledali, je bila velika, bela perzijska preproga sredi salona. Bila je preproga naših starih staršev, ki sta si jo nekoč naročila naravnost iz Perzije; bila je mojstrsko delo perzijske tkalske umetnosti. Pomota je bila izključena; bila je ista preproga z modrimi in rumenimi cvetlicami. Molče smo se spogledali... Povsod preproge, po podu, po stenah, na zofah!

»Glej, glej!« pošepeče mati. »Portret starega očeta!«

Resnično, na steni, med dvema oknoma, je visela velika podoba starega očeta, slikana z oljnatimi barvami, kakor živa. In najbolj čudno je bilo, da za ta portret sploh nismo vedeli.

»Tam, glej, je omara iz dedovega kabineta!« je zopet rekla mati.

»In to je divan iz salona odvetnika Lavrova. Dobro se ga spominjam,« je segla Nataša v besedo. »Večkrat smo se igrale na njem!«

Prepoznali smo tudi zrcalo doktorja Šarova, veliko ogledalo iz guvernerjeve hiše, in mnogo drugih stvari. Oče se je ves čas oziral naokrog, pa ni črhnil besede.

Tedaj se odpro vrata in zakonca Gorbunova vstopita. Ona in mi smo v prvem hipu onemeli od osuplosti; nismo pričakovali, da bomo videli drug drugega tako spremenjenega.

»Kako ste se postarali in shujšali!« je rekel Gorbunov s sirovim, pa dobrodušnim usmevom. »Vidi se, da prehrana pri vas ni bila kdovekako imenitna! Kajpak, pred Rdečimi pobegniti ni nič kaj prijetna zadeva!«

Gorbunov je bil oblečen v zelo elegantno uniformo, vse novo, obraz pa mu je bil bled, ali še bledejši od prej, in v očeh mu je gorel isti strastni ogenj. Jetika je med tem nadaljevala svoje delo, to sem opazila na prvi hip, in prepričana sem, da ne bo doživel prihodnje pomladi. Nasprotno pa je bila njegova žena cvetoča in naravnost sijajno oblečena, dasi brez okusa.

»Seveda se nam ne godi dobro, saj smo uboge pare,« je dejal oče. »Ampak, glej no, kje stanujejo buržuji!«

Očetove besede so bile robate in ostre. Prestrašeni smo ga pogledali. Bil je bled, pa miren; po vsem, kar je tu videl, se pač ni mogel več obvladati, dasi je vedel, da mu gre lahko za glavo.

Gorbunovu je rdečica oblila obraz in rekel je očetu:

»Moj gost ste in mož Lidije Nikolajevne, hčere Nikolaja Mihajloviča, ki ga spoštujem. Ko bi tega ne bilo, bi vam morda slaba predla. Toda, kakor rečeno, vi ste moj gost in Rusu je gost svet!«

Oče bi rad še nekaj odgovoril, toda mati ga je povlekla za rokav, da je molčal.

»Prosim, izvolite k mizi!« je rekel Gorbunov. »Zelo me veseli, da sem vas dobil; povsem slučajno sem zvedel, da se danes peljete mimo. Zato sem sklenil, povabiti vas. Vse do danes ne morem pozabiti Nikolaja Mihajloviča. Glejte, celo njegovo podobo sem si dal napraviti po fotografiji pri nekem umetniku. Kaj ne, zelo je podoben!«

Šli smo v obednico. Tudi tu smo se živo spomnili starega očeta; zakaj takih stvari in v tolikš množini nismo več videli, odkar smo bili na zadnje o veliki noči pri starem očetu v gosteh. Rdeč in črn kavijar, jeseter, balik, vsakovrstne izbrane ribe v konservah, torte, piroge, skratka: stvari, ki smo o njih mislili, da jih ni nikjer več na Ruskem dobiti. Vse to pa v najdragocenejših posodah. Sobarica v belem predpasniku je nosila na mizo. Fedosja Ivanovna, Gorbunova žena, je začela streči.

Dekle je prineslo samovar za čaj. Bil je težki, srebrni samovar starega očeta, ki je bil nanj ponesen. Materi so stopile solze v oči. Vsi smo opazili, toda nihče ni črhnil besede.

»Zakaj pa ne jeste?« se je okrenil Gorbunov k očetu.

»Hvala, smo siti!«

»Kako siti, saj se vam na obrazih pozna, da ste lačni!«

»Ne, res smo siti!« je ponovil oče odločno.

Zdaj je začela Gorbunova žena prositi in dali smo se pregovoriti, da smo vsaj na videz malo jedli. Obed je potekel zelo enolično; skoraj edini Gorbunov je govoril; pripovedoval je, kako visoko službo ima, kako ga veseli, da po zmagi nad buržuji pomaga graditi novo družbo. Govoril je navdušeno, toda obraz je izdajal, da laže. Na njem ni bilo videti zadovoljnosti, samo sovraštvo in nemir — in menda se ne motim — tudi strah. Strah pred smrtjo, ki za njene strahote ne najde nikjer utehe.

Za »Jugoslovansko tiskarno« v Ljubljani: Karel Ceč. Izdajatelj: Ivan Rakovec. Urednik: Lojze Golobič